ISPOD PLOČNIKA

BESPLATNO!
Slobodarski dvomjesečnik
izlazi dvomjesečno, godina IV, broj 9, srpanj/kolovoz 2010

Besplatna literatura
Časopis Insurrection dostupan na internetu

GM sjeme kao Trojanski konj
Zapalite genetski modificirano sjeme

Slobodno obrazovanje
Anarhizam i obrazovanje

Rad ne možemo ukinuti, promjeniti, učiniti alternativnim i dobrim, već ga je nužno uništiti

Uništimo rad

Ward Churchill u razgovoru govori o genocidu tijekom kolonizacije SAD-a i potrebi za dekolonizacijom svijeta

Genocid u ime slobode i demokracije

Imperativ sigurnosti i kultura straha koju sustav širi stvaraju društveni pristanak za uspostavu novog totalitarizma

Mirno i sigurno ropstvo

Uvodnik

Ispod pločnika je slobodarsko (ili anarhističko) glasilo, mogli bismo reći dvomjesečnik, jer nam je hvatanje i praćenje zadanog ritma zasad polazilo za rukom. Unatoč svijesti o nestalnosti vremena i njegovom neprestanom izmicanju, ovakvo nam definiranje u okvirima vremena ipak garantira željeni kontinuitet.
Osnovna ideja jest biti medij slobodarskog pokreta, te se može reći da na određeni način (iako ne u potpunosti) nastavljamo rad koji su započeli drugi objavljujući *Comunitas*, *Nećemo i nedamo*, *Zaginflatch* i cijeli niz drugih publikacija koje su obilježile godine rada slobodarskog pokreta kod nas. Unatoč tome što je propagandna bomba informacija odavno aktivirana, činjenica je da je njezin upravljač najčešće u rukama *masovnih medija* koji su oduvijek bili naklonjeni svim vlastima. Upravo stoga postoje događaji i ideje koje se zaobilaze, kojima je neka nevidljiva ruka odredila mjesto ispod svakodnevnih senzacija i dnevnih kronika gradskih ulica. Jedna od ideja *Ispod pločnika* jest stoga da između ostalog bude prostor za takve, najčešće zaobilažene ideje, vijesti, stavove, razgovore i aktualne situacije slobodarskog pokreta. Uz različite prijevode, autorske članke, predstavljanja novih knjiga i drugih izdanja *Ispod pločnika* također nastoji pružiti otvorenu diskusiju teorije i prakse, odnosno papirnatih stavova i svakodnevnih postupaka, a ne samo periodično izdanje ideja na papiru. Sve je ovo ionako tek mali doprinos onome što pokret radi, ono ostalo i bitno događa se u svakodnevnom životu, na ulici, na radnom mjestu, u školi, na fakultetu, u našim međusobnim odnosima…
Raznolikošću stavova i ideja koje donosimo ili ćemo donositi želimo naglasiti važnost i nužnost propitivanja tuđih, ali i vlastitih stavova; nužnost diskusije i konstruktivne kritičnosti kojom istovremeno rušimo mit o objektivnosti i konstanti naših stavova jer oni niti to jesu niti bi takvima trebali biti. Želimo naglasiti nužnost promjene proizašle iz osobnog promišljanja iznesenih stavova, a ne puko usvajanje predstavljenih ideja. Uz sve to treba reći da stavovi izneseni u tekstovima nisu nužno stavovi iza kojih stoji uredništvo, već tekstove objavljujemo zato jer ih nalazimo zanimljivima i dobrom podlogom za diskusiju i razvoj rasprave.
I na kraju… u želji da dopremo do šireg čitateljstva, odlučili smo *Ispod pločnika* ostavljati i na frekventnijim kulturnim mjestima i knjižarama čiji popis možete naći na zadnjoj stranici…
Financiramo se donacijama, pa kada naletite na kutiju na kojoj piše "donacije", ubacite nešto, to će nam puno pomoći.
Trenutno nemamo fizičku adresu, a kontaktirati nas možete putem elektroničke pošte. Ukoliko želite pomoći na bilo koji način, poslati vijest/prilog, ili primati *Ispod pločnika* na svoju adresu, pišite na:
ispodplocnika@net.hr

Uvodni tekst u ljetni broj *Ispod pločnika*

Besmislenost stvaranja "povijesnih trenutaka" i spektakla

Iz broja u broj govorimo o vremenu koje nam izmiče, no to vrijeme je naš život pa nam zapravo izmiče samo rok koji si zadajemo za objavljivanje novog broja. Život živimo, zbog čega ponekad rok trpi, ali taj rok zapravo nije važan, kao niti kvantiteta i mjerljive vrijednosti kojima kao da pokušavamo prikazati ozbiljnost onoga što radimo. Više od svega toga nas zanima sadržaj.

Međutim, upravo je sadržaj ono što ponekad izmiče ili nestaje iz fokusa tijekom društvenih događaja koji su posljednjih mjeseci ili čak godinu dana često prikazivani kao "ključni", "veliki" i na kraju "povijesni".
Stavljajući sve ove predznake pred ono što se radilo, a radilo se o pokušaju da sami događaji već od samog početka budu shvaćeni kao važniji od svega ostalog, važniji od bilo čega što se do sad radilo, i prije svega, kao da je to najvažnije, prvo... Puno toga je rađeno "prvi put". Prve blokade, prvi prosvjedi. Stvarala se povijest.
Zapravo, igralo se prema pravilima koje diktiraju mediji, koje diktira spektakl kao jedino pravilo kojim određujemo što je vrijedan politički događaj, odnosno što je uopće događaj. Naravno, ništa od toga nije bilo prvo ili jedino, a govoriti o sebi i događaju koji organiziraš kao "povijesnom" je više nego problematično. No, tako su se odvijale stvari.
Upravo ovakav pristup je umanjio važnost sadržaja ili ga u potpunosti izbrisao, dok je vanjski dojam i forma preuzela glavnu ulogu. Događaj je postao spektakl, inače nije "medijski zanimljiv", kako smo to mogli čuti. Tako se još jednom odigrala stara predstava - umjesto da mediji poprate događaj, sam događaj podilazi medijima, mediji su zapravo događaj.
Međutim, želja da se svidimo medijima i javnosti nisu toliko zabrinjavajući kao svako suzdržavanje od prelaženja te granice dopadljivosti i zaziranje od svake akcije koja može narušiti imidž "građanskog", "uljuđenog", "mirnog", "prihvatljivog"... Važno je držati se propisanog protokola, ne prelaziti postavljene granice, i, iznad svega, ne dovoditi sustav u pitanje. To bi ipak bilo previše, netko bi to mogao shvatiti kao poziv na "nasilje".
I u silnom trudu uloženom u imidž, dopadljivost i medijsku sliku, negdje je nestao sadržaj. Mediji su javnosti prenosili samo parole i vizualno atraktivne scene, a sadržaj se, ono bitno, negdje izgubio, dok su razni aktivisti i profesionalni revolucionari zadovoljno trljali ruke i govorili o minutama koje su zauzeli u kojoj informativnoj emisiji, rezuckali članke za svoje arhive i spremali web stranice i galerije fotografija, baš poput kakvog trofeja čijom kvantitetom dokazuju uspjeh svoje aktivnosti.
Apsurd cijele situacije je da to prečesto predstavlja glavni rezultat i cilj akcije. *Ako*

Distribucija i financiranje

Ispod pločnika želimo distribuirati na što različitijim mjestima. Ne postoji ciljana publika. Popis mjesta gdje ga je moguće pronaći nalazi se na zadnjoj stranici, a ukoliko želite pomoći u distribuciji, slobodno se javite putem e-maila i poslati ćemo vam željeni broj primjeraka.
Sav rad na *Ispod pločnika* je volonterski, a financira se isključivo donacijama i benefit događanjima. Zato će svaka donacija biti od velike pomoći. Troškovi koje imamo su tisak, poštarina i još poneki sitni trošak. Unatoč niskim troškovima, oni ipak postoje i moramo ih iz broja u broj pokriti, o čemu ovisi i naklada, a koju želimo povećati kako bi proširili distribuciju.

Novi i sve stare brojeve *Ispod pločnika* možete čitati na internetu:
http://www.ispodplocnika.net

nema medija, nije bilo uspješno.
Znači li to da mrzimo medije? Ne, i sami smo medij, ali, kako se to voli reći, *naš* medij, gdje u potpunosti imamo kontrolu nad tim što će i kako biti objavljeno, nema krivih interpretacija ili zlonamjernih komentara. Jednostavno koristimo novine kao sredstvo komunikacije, a ne manipulacije, što je u osnovi funkcija svih *mainstream* medija.
Ne želimo čak ni reći da se komunikacije s medijima treba odreći, ali je treba dozirati, dobro odrediti i ponekad reći "ne, ne želimo trenutno komunicirati s vama" i nadasve, moći reći "ne, ne želimo da nas fotografirate". Naime, upravo ovakve situacije su se dogodile nekoliko puta tijekom Anarhističkog sajma knjiga u Zagrebu, gdje su predstavnici medija bili iznenađeni odbijanjem sudionika da ih se fotografira, pokušavajući svim argumentima iznuditi fotografiju: "mi to radimo zbog vas", "pa zar ne želite da se ideja proširi" i slično.
Jasno je da mediji ne postoje zbog nas, nije im svrha informiranje ili širenje anarhističkih ideja. Zapravo, svrha im je širenje ideja koje propagira država i kapitalisti, a kao ukras i privid "pluralizma" prikazuju "iznimke" koje, eto, dokazuju da smo ipak demokratsko društvo.
To nas dovodi do pitanja demokracije, fetiša koji se provlači kroz posljednje razdoblje, gdje se ideja demokracije zaziva od strane liberalnih i građanskih inicijativa, studentskih buntovnika, raznih ljevičara pa čak i anarhista, pri čemu svatko od spomenutih nudi svoju verziju jednog te istog oblika organizacije društva, ali tek s različitim dozama autoriteta i vlasti. Neki su u tome uspješniji retoričari, neki bolji populisti, ali ideja je ista - privoliti što veći broj članova, pristaša, simpatizera u svoj tabor, jer kvantiteta, a ne kvaliteta je ono što povijesne događaje i inicijative čini *povijesnim*, *važnim*, *velikim i ozbiljnim*. I, naravno, minutaža u Dnevniku.
Sve navedeno u ovom uvodu je frustrirajuće i poražavajuće je zaključiti da većina društvenih zbivanja ne traži odmak od postojećeg stanja, ne gleda dalje od zadanog i ne ulazi u sukob s dominantnim, već traži svoje mjesto unutar dominantnog.
Ono što nas zanima je kako promjeniti takvo stanje stvari, kako ga privesti kraju i krenuti u istraživanje mogućnosti koje nadilaze sva naša i tuđa iskustva.
Spektakl je prolazna stvar, ne zanimaju nas stvari na pet minuta, već za cijeli život, jer riječ je o našem životu...
I zato, u *Ispod pločnika* govorimo o stvarima, nadamo se, na drugačiji način. Dovodimo samorazumljive koncepte u pitanje, pokušavamo pronaći zanimljive teorijske doprinose, ali i inspirativne tekstove koji navode na akciju, jer teorija bez akcije je bezvrijedna i obrnuto. To ne možemo ponoviti dovoljno puta.
Upravo zbog toga iz broja u broj možemo nastaviti pozivati sve da se organiziraju, provode akcije u svom okruženju i sukobljavaju s dominantnim, dok jednom ne pukne. Time ne stvaramo povijest, već pokušavamo živjeti život vrijedan življenja i ništa više. Sve manje od toga je neprihvatljivo.

GM sjeme kao Trojanski konj

Zapalite genetski modificirano sjeme

Poljoprivrednike na Haitiju Seljački pokret Papaye poziva da zapale sjeme koje su dobili kao donaciju od korporacije Monsanto, jer bi upotreba tog sjemena u potpunsoti promjenila tradicionalnu poljoprivredu i stvorila ovisnost o toj korporaciji.

Nakon potresa na Haiti stižu tone pomoći pa su neke korporacije, poput zloglasnog Monsanta, u tome prepoznale svoju priliku za plasirati GM sjeme pod izlikom pomoći i većeg uroda. Ono što nisu rekli je da sjeme poljoprivrednici ne mogu sami sljedeće godine proizvesti, ali i nužnost posebnih kemikalija. Sve to bi promjenilo tradicionalnu poljopriredu na Haitiju i uništilo život na selu. Zato je Seljački pokret Papaye pozvao poljoprivrednike da zapale donirano sjeme i okarakterizirao ovaj potez korporacije, SAD-a i vlade Haitija kao otvoreni napad na zemlju otrovom na što će odgovoriti svim sredstvima.
Stanovništvo Haitija je i prije potresa bilo pothranjeno, a nakon potresa je velik broj ljudi otišao u ruralna područja, što je povećalo pritisak na poljoprivredu. Međutim, sami seljaci odbijaju ovakvu vrstu pomoći, koja je prepoznata kao korporacijski Trojanski konj.

Međunarodna solidarnost

Institut-A: indonezijski autonomni prostor poziva na solidarnost

Institut-A je autonomni prostor i anarhistički infoshop u Jakarti koji djeluje već godinu dana treba financijsku pomoć kako bi opstao. Riječ o projektu koji predstavlja mjesto iz kojeg kreće niz incijativa, što ga čini izrazito važnim.

Institut-A je anarhsitički prostor, otvoren za javnost, a unutar njega se nalaze knjige i druge anarhističke i antiautoritarne publikacije. Riječ je o jedinom takvom prostoru u Jakarti jer je jedini uspio opstati. S ozirom na to da se nalazi u iznajmljenom prostoru, potrebna im je financijska pomoć kako bi opstali, što su do sad uspjevali prikupljajući novac kroz razne koncerte, no uskoro ističe trajanje ugovora o najmu i potreban im je dodatan novac kako bi zadržali prostor.

Za sve detalje se možete obratiti na e-mail **instituta(at)gmail.com**, dok više o ovom projektu možete saznati na **www.instituta.webs.com**
Uz poziv na solidarnost je priložena i poštanska adresa koju također objavljujemo:

Jl. Arteri Permata Hijau No. 14. dekat dengan
Gedung ITC Permata Hijau,
Jakarta Selatan, atau Beleza
Jakarta, Indonesia

Cijelo društvo bi trebalo sudjelovati

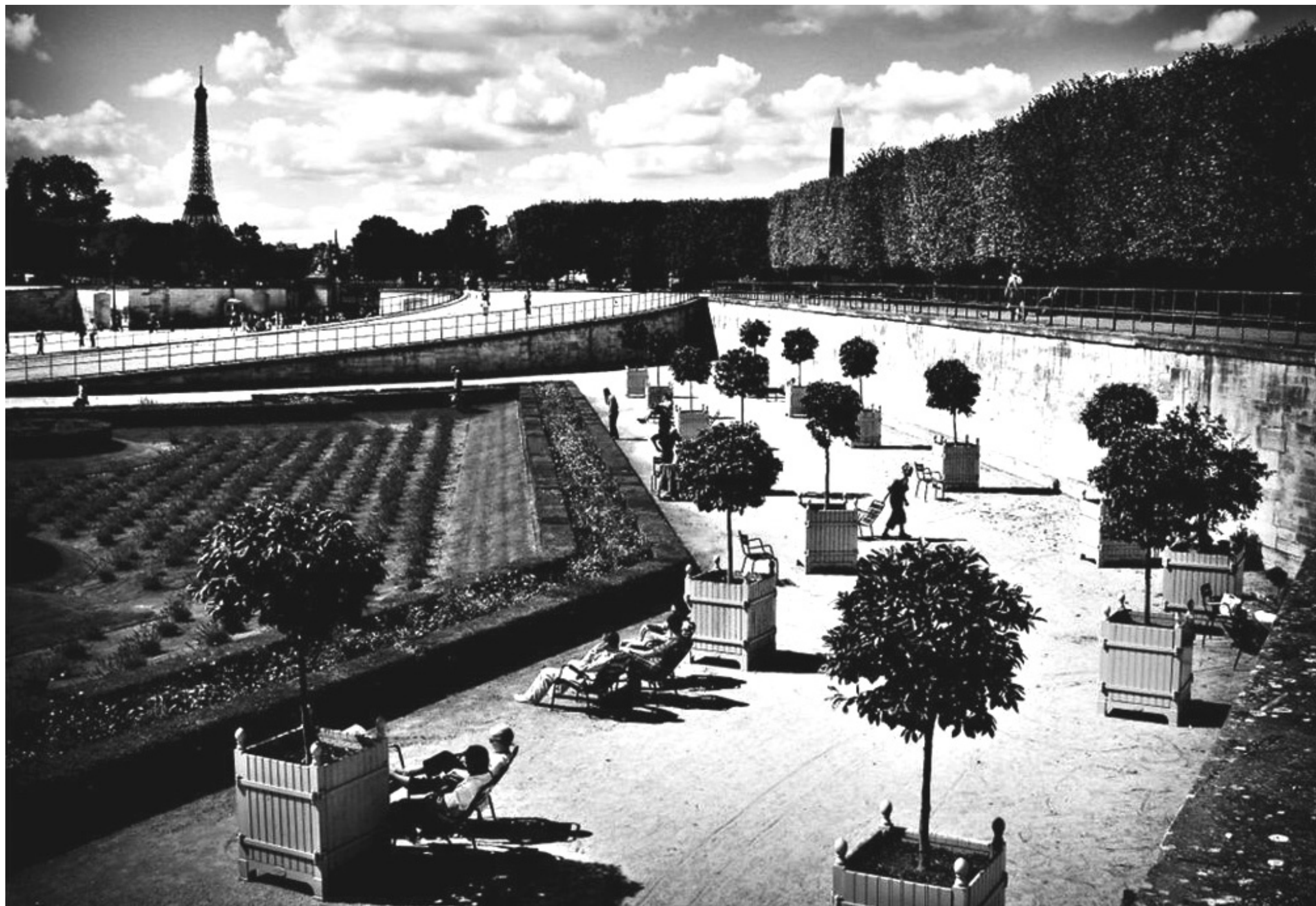
Akcija u Solunu: uzeli hranu u supermarketu i zapalili novac

Nakon niza takozvanih "robin hudovskih" akcija koje su se dogodile u Grčkoj, u Solunu se dogodila akcija tijekom koje su anarhisti uzeli osnovne namirnice poput tjestenine, ulja, riže i slično, a iz kase su uzeli novac koji je ispred supermarketa zapaljen kao dio simbolične akcije. Pogledajte video.

Ono što je posebno zanimljivo kod ove akcije je činjenica da su ovaj put ljudi koji su u njoj sudjelovali odbili tu etiketu anarhističkih Robin Hoodova, koji pljačkaju bogate i dijele siromašnima, već su hranu zadržali i poručili svima da ne žele biti avangarda, elita ili profesionalni revolucionari koji će vršiti akcije u ime društva, već pozivaju društvo da radi iste takve akcije.
Time nisu željeli uputiti kritiku na račun onih koji uzete stvari dijele, već su željeli poručiti da uspjeh socijalnog rata koji je u tijeku u Grčkoj leži u sudjelovanju svih, a ne tek nekolicine aktivnih te da odgovornost za društvene promjene mora preuzeti svaka pojedina osoba.
Cijeli tekst letka i političke poruke iza ove akcije možete pročitati na **www.ispodplocnika.net**, gdje se nalazi i link na video.

Imperativ sigurnosti i kultura straha koju sustav širi stvaraju društveni pristanak za uspostavu novog totalitarizma

Mirno i sigurno ropstvo

O tom se pitanju mnogo govori, ali dijagnoza je samo jedna. Na lijevo i na desno, mišljenje je nepodijeljeno: živimo u "atmosferi nesigurnosti".
Svakodnevne vijesti sručuju na nas litre krvi sakupljene izravno na mjestima napada, silovanja, ubojstava. Okrutni događaji manijakalno opisani i zabilježeni do najsitnijih detalja izazivaju strašnu jezu duž cijele kičme, već oslabljene svakidašnjim sklekovima.

Pratiti tuđe nesreće ne predstavlja više utjehu, ne uspijevamo odahnuti pri pomislili da smo preživjeli i da smo neozlijeđeni. Živimo u noćnoj mori, te nesreće pritišću na ekran da bi se strovalile na tepih naše sobe. Što ako sutra mi postanemo protagonisti tih istih dnevnika iz kojih pršti samo krv? U strepnji počinjemo triput okretati ključ u bravi, izbjegavati novog susjeda i kloniti se ulica čim padne mrak. Panika se širi, generalizira se poput uvjerenja da je nesigurnost života zlo našeg doba. Kad bi se nje riješili, otvorila bi nam se vrata raja.
Da budemo iskreni, postoje sumnje glede realnog povećanja nasilja. Nakon izričitih zahtjeva i sami "stručnjaci" moraju priznati da ne postoji bitna razlika u odnosu na prošlost: val statistika je samo plod drugačijeg kriterija računanja. No, i *uočljivosti*. Funkcionira na slijedeći način. Politička klasa stavi problem sigurnosti u središte gotovo svih svojih govora. Novinari, uslužni kao i obično prema svojim gospodarima, ponavljaju brige političara te ih obogaćuju ilustrirajući ih događajima iz crne kronike. Zasigurno ne nedostaju vijesti, bitno da se ne objave kao notica na petnaestoj stranici, trebaju prekomjerno narasti da bi postale primjer. Političarima preostaje još samo da ih komentiraju i igra je gotova: "Vidite kako su naše brige bile i više nego opravdane, neprikosnovene? Zaista postoji problem sigurnosti!"
Na kraju krajeva, sav taj trud ne bi imao nekog smisla kad ne bi imao za cilj širenje panike među ljudima, tjerajući ih da se obrate svojim zastupnicima zahtijevajući drastične mjere. Protiv koga? Pa protiv onih sitnih prijestupnika koji se pretvore u divove kriminala čim se nađu pod reflektorima. Jasno nam je da se sitni prijestupnici ne nalaze baš na vrhu liste problema koji uzrujavaju naše živote. Veće nepogode dovode u opasnost opstanak našeg doba i nas samih. Planetu prijete ekološke neravnoteže, radnim mjestima predstoje smanjenja i restrukturiranja, naši domovi su u nemilosti lopovluka banaka, zdravlje nam izjedaju otrovi koje jedemo i udišemo... Čitavoj našoj egzistenciji prijete stalne opasnosti (da ne govorimo o ratovima u tijeku i u pripremi, s njihovim nepredvidljivim kolateralnim učincima), čije su posljedice mnogo gore od krađe novčanika u autobusu. Popis mogućih nepogoda je tako dugačak, naši dani toliko prolaze u znaku neizvjesnosti i bijede da je zaista suludo smatrati kako su sitni kriminalci uzrok bolesti društva.
No, onda iz kojeg nam vražjeg razloga ponavljaju do besvijesti da nasilje vreba iza ugla? Vrlo jednostavno. Da bi država mogla navući kostim Velikog Zaštitnika, oko kojeg ćemo se okupiti, i Ispravljača Nepravdi, kojem ćemo se obratiti, budući da ne mogu, jasno, pljačkaši, džeparoši, dileri, silovatelji ili ubojice – slučajni ili okorjeli, pravi ili navodni, autohtoni ili tuđinci – biti odgovorni za devastaciju okoliša, za otkaze, financijske špekulacije, prehrambene prijevare, nesreće na poslu, bombardiranja civila, nestašice ovog svijeta i svaki drugi veliki društveni problem. Je li potrebno otkriti tko je izravno odgovoran za sve ove nedaće? Kažnjavanje kradljivaca kokoši na javnom mjestu služi državi i njenim pristašama da bi odvratili opću pozornost od privatnog tova morskih pasa. Klin se klinom izbija – zato institucije šire

paniku koju pripisuju *nekom drugom*, sve većim podizanjem i napuhavanjem. Sigurnosna fobija automatski odražava još jednu značajnu prednost za političku klasu, opravdava uporabu sve oštrijih i strožijih mjera, koje pak zahtjeva sâm narod da bi se postigla "sigurnost kazne". (Za koga? ali to je druga priča). Kakogod bilo, narod zastrašen džeparanjem pozdravlja povećanje broja policajaca, narod zaplašen zločinima imigranata s olakšanjem prihvaća postojanje Cpt-a[1], narod koji se boji da će naići na uljeza u vlastitom domu rado prihvaćamo kapilarno širenje nadzora, i tako dalje. No, mjere predostrožnosti koje se poduzimaju u ime borbe protiv malobrojnih sitnih prijestupnika bit će kasnije korisne u borbi protiv mnogobrojnih potencijalnih buntovnika. Prava opasnost koju treba ugušiti su društveni sukobi, a ne mikrokriminalitet. Političko iskorištavanje osjećaja nesigurnosti fantastičan je pokretač represivnih zakona. Klima straha u kojoj živimo nije nipošto prirodna posljedica današnjih društvenih uvjeta: namjerno je stvorena da bi se zadovoljnog građnina uvelo u nečuveni policijski režim. Država izjednačava problem javne sigurnosti s "mikrokriminalitetom" u cilju nametanja vlastitog rješnja: javna sigurnost.

Sve sigurnosne mjere autentični su napadi na slobodu pojedinca i ne bi bile tako olako shvaćene da se tijekom posljednjih godina nije odvila jedna prava i istinska policijska operacija mišljenja, u svrhu nametanja stava da je sigurnost jamstvo slobode, a ne njena preventivna negacija. Na taj su način stvoreni bolest i lijek, povezujući u ideološki čvrsti savez *sigurnost* i *slobodu*. Apsurdan savez, nemoguć između dva kontradiktorna pojma koja se, kao voda i vatra, dodirom međusobno zatiru.

Gradilišta sigurnosti danas niču na grobovima slobode. Sigurnosti je cilj udaljiti svaku opasnost, dok sloboda podrazumijeva, obrnuto, prkositi svakoj opasnosti. Nije slučajnost što izraz "staviti na sigurno mjesto" obično znači staviti nešto pod ključ. Tipičan primjer je divlja životinja otrgnuta džungli i zatvorena u kavez. Na taj je način, uvjeravaju nas upravitelji zoološkog vrta, životinja zaštićena od džungle i *stavljena na sigurno mjesto*. Iza rešetaka neće biti izložena opasnostima, da je usmrte lovci ili rastrgaju divlje zvijeri. Da, ova se životinja nalazi na sigurnom, ali uz visoku cijenu: cijenu njene slobode. Znamo da izbjegavajući opasnost nećemo živjeti život, jedva ćemo ga očuvati, zato što samo kad idemo u susret opasnostima živimo život u potpunosti.

Ujedinjenje sigurnosti i slobode je, dakle, zbilja nekompatibilno.

"Što više nadzora, to više sigurnosti", kaže povodljiv narod. A zatim, da stvar bude gora, nadodaje: "Kamere su korisne jer se pred njihovim očima ne može ništa loše dogoditi." Jezoviti stavovi, simptomi bezuvjetne ljubavi prema Velikom Bratom. Ali, tko bi htio živjeti život pod *nadzorom* i u kojem *se ništa ne zbiva*? Samo pod uvjetom potpunog zamračenja možemo veselo ući u emocionalnu pustinju kojom šepa naše doba. Sloboda je samoodređenje, odabir raznih mogućnosti, kocka, izazov nepoznatom, koje se ne može realizirati pod staklenim zvonom. Međutim, u današnje vrijeme najvažnija vrlina "poštenog" čovjeka je voditi život u potpunoj *transparentnosti*. Transparentna osoba nema što sakriti i zatajiti iz svog javnog i privatnog života, dakle ne treba se bojati tuđeg pogleda. U ime transparentnosti svaka nametanje i kontrola postaje legitimna, a svaka želja za očuvanjem tajne znak krivnje. Zanimljivo, ono što je nekad bilo obavijeno poštivanjem i diskrecijom, privatni život pojedinaca, danas je postalo sumnjivo. Logičkom i retoričkom akrobacijom danas se gleda podozrivo na čuvanje vlastitih tajni. Kad se jednom zabrani privatni život, sve ono što ga može otkriti – istraga – poprima, dakako, primarnu vrijednost. Ako je tako, sredstva koja se koriste u tu svrhu ne smiju se dovoditi u sumnju. Opravdavanje prisluškivanja!

U početku je ova potreba transparentnosti nastala da bi se suzbile zloupotrebe vlastodržaca. Sasvim je razumljivo zahtijevati transparentnost života političkih osoba, vršitelja visokih dužnosti. Oni se moraju očitovati o načinu na koji upravljaju "javnom stvari", to jest trebaju biti dovedeni u situaciju da ne mogu zloupotrebljavati svoje povlastice. No, postavljati suprotan zahtjev – da obični ljudi moraju biti transparentni pred očima vlastodržaca – je nešto najstrašnije što možemo zamisliti. Pod izlikom razmjene "informacija" i recipročnog nadzora postavljaju se temelji totalitarizma. Ekstremna transparentnost već sama po sebi ima neugodne posljedice: u ljudskom biću postoje područja koja se, po prirodi stvari, skrivaju od indiskretnih pogleda. Jedno od njih je intimnost osobe, na primjer njene seksualne sklonosti. U prošlosti su osobe koje su se zanimale za tuđu intimnost bile smatrane tračarama i s prijekorom se na njih gledalo. Prekršten u "gossip", danas se trač smatra pigmentom koji začinja inače bezbojne razgovore. Bijeda jednog svijeta koji je pretvorio privatne poroke u javne vrline.

No, tko će stati i razmisliti o pravom uzroku ove pojave? Da, istina je, naši domovi su postali portirnice, ali radi se samo o kontraindikaciji jedne udarne terapije propisane protiv slobode misli. Da bi se sloboda istjerala na vidjelo, pošto ju je uvijek moguće zaštititi tajnom, puca se na gomilu. Poziv na transparentnost pogrebno je poduzeće koje prethodi sprovodu pokojne slobode, na svakom području ljudskog života. A mi, umjesto da se pobunimo pred streljačkim vodom, spuštamo pogled. Živimo u društvu na uvjetnoj slobodi i svakodnevno se poslušno odlazimo upisati u registar rezignacije. Mi – zbog bojazni koju osjećamo pred potpunom slobodom, bez granica i ograničenja; zbog zaglušujućeg medijskog bombardiranja koje nam posvuda ukazuje na neprijatelje, tjerajući nas da izaberemo manje zlo društvenog nadzora; ali i zbog našeg sudjelovanja u podlosti – osjećamo znatno olakšanje! Tijekom posljednjih godina ne samo da nas je televizija uvjerila u dobrotu policajaca i sudaca (heroja beskrajnih TV serijala), već nas je i pozvala da provirujemo izravno kroz ključanicu. Uz takozvani "reality show" pojam transparentog života postao nam je blizak i normalan, život koji se odvija pred očima sviju i kojeg se periodično osuđuje, kažnjava ili nagrađuje. Protest protiv devastacije privatnosti se sprječava podizanjem već klasičnih bedema: "ako nemate što tajiti, nemate razloga bojati se nadzora". Zapanjujući rezon policijske naravi, koji je još jednom putem logičkog obrata pretvorio diskreciju u manu, a uplitanje u vrlinu. Svakidašnji život sve više sliči zatvoru u kojem se uzimaju otisci prstiju svakom novorođenom, u kojem se prolazi kroz bezbrojne detektore metala, gdje nas promatraju elektronske oči, gdje je pretpostavka nevinosti zamijenjena pretpostavkom krivnje.

Još jedna posljedica klime straha pojačane ideologijom sigurnosti. Ako se svi osjećaju nesigurni znači da svatko predstavlja prijetnju svakom, zato ne postoje žrtve, već samo krivci ili potencijalni krivci. Ako se ja želim zaštiti od mog susjeda, a istovremeno se moj susjed želi zaštiti od mene, ishod je da smo obojica mogući nasilnici kojima bi bilo opasno priznati neku slobodu.

Svi smo postali sumnjivi zbog onog što bi mogli počiniti kad bi koristili našu slobodu. Država ide u krajnost ove logike i koristi svoje "pravo" da kazni navedenu prijetnju već od njenih bezazlenih pojava, te čak da je preventivno uguši. U prošlosti se barem tvrdilo da pojedinac postaje krivično gonjen od trenutka kad svoje prekršajne namjere provede u djelo. Svatko je mogao sanjati o ubojstvu, ali nitko to nije mogao učiniti nekažnjeno (osim onih u uniformi, naravno). Demokratska civilizacija, zapadnjačka, voljela se hvaliti svojom "superiornošću" u odnosu na druge civilizacije, smatrane reakcionarnim zato što svojem društvu nisu jamčile potpunu slobodu misli. Propagandistička laž, nesumnjivo, ali koja se barem morala prerušavati kako bi izgledala vjerodostojno. Danas se represija oslobodila srama i svima je jasno da sâm san o prekršaju, sâmo drugačije mišljenje, privlači željeznu ruku sudstva. Primjer? Hapšenja koja redovito stavljaju lisice na ruke osobama koje su s interneta skidale "pedo-pornografske" slike. Koliko god takvo ponašanje bilo sporno, prezrivo, gnjusno, činjenica je da ove osobe nisu okrivljene zato što su zlostavljale maloljetnike, nego zato što su u intimnosti svoga doma gledale slike. Kad će javne lomače Sadeovih djela?

Još jedan primjer, s druge strane, hapšenje je naših prijatelja 12. veljače 2007. u sklopu istrage o takozvanim "novim Crvenim Brigadama". Nakon što ih je policijska patrola zaustavila tijekom počinjenja teškog zločina ljepljenja plakata, odmah je i njih uhapsila. Činjenica je sama po sebi vrlo indikativna, budući da plakat može u krajnjoj liniji izražavati ideju. Treba spomenuti, ideja koju je ovaj plakat izražavao nije bio poziv na oružanu borbu, samo je izjednačavao rat s terorizmom. Kad će hapšenje antimilitarista i pacifista?

Pojedinac je, sa svojim idejama, težnjama i nagonima, prijetnja društvenom redu, ali i

1. Cpt – *Centro di permanenza temporanea*: privremeni prihvatni centar; moderni koncentracioni logori u kojima su zatvoreni (bez sudskog procesa) ilegalni useljenici.

samom sebi i drugima. Iz čega proizlazi ozračje građanskog rata, koje se širi: policijski sat, ophodnja naoružanih vojnika, policijske blokade cesta. Kao da se objavio rat prividnom neprijatelju, kojeg nema, ali koji bi mogao postojati. Svima i nikome. Ako je svaki pojedinac potencijalni prijestupnik i ako je svaki kriminalac neprijatelj države onda se taj rat vodi protiv pojedinaca. Međutim, postoji bitna razlika između pojmova prijestupnik i neprijatelj. Prvom se ipak priznaje njegova pripadnost zajednici, a drugom ne. Neprijatelju se ne priznaju olakotne okolnosti ni nagodbe o kazni, nije mu dozvoljeno iskupljenje, treba ga jednostavno uništiti. Protiv njega je sve dozvoljeno. Ratovi su policijske operacije, policijske operacije su ratovi.
Na samo jedan način možemo izbjeći biti uvršteni među unutrašnje neprijatelje koje treba eliminirati. Poštivati zakonitost. No, molitve upućene ovom modernom idolu neće nas zaštiti od opasnosti, osim možda od božje srdžbe. Ali, u ateistima se rađa teška sumnja: zašto bi zakon sam po sebi trebao biti sinonim dobra? Na koncu, u doba nacizma progon Židova je bio zakonit. Zakonita je i smrtna kazna u mnogim državama, kao što je zakonito mučenje da bi se iznudilo priznanje, zakonita je proizvodnja nuklearnog oružja... Zakonitost jednog djela označava samo njegovu usklađenost s propisanim zakonom, to jest s interesima vladajuće klase koja je njegov tvorac, ali ne kaže nam ništa o njegovoj vrijednosti, značenju, posljedicama. Kultura legalnosti vodi, dakle, samo u ignorancijsku poslušnost, koja već godinama čak ni popovima ne predstavlja vrlinu (iako je i dalje omiljeni san tiranina).
No, to nije čak ni najgori aspekt. Da bi primijetili u kakve nas bezdane vuče život prema zakonima dovoljno se zapitati: zašto ne počinimo neko nedjelo, kao na primjer silovanje? Odbijamo li ga počiniti zato što ga se gnušamo, zato što su naši stavovi i naši osjećaji protivni, ili zato što postoji jedan članak kaznenog zakona koji to djelo zabranjuje i kažnjava? U prvom slučaju možemo našu motivaciju opisati kao etičku. U drugom kao zakonsku. Tvrditi da ljudska bića moraju slijediti zakone države umjesto vlastitu etiku, znači izjaviti da je pojedinac nesposoban sam odrediti što je pravo, a što pogrešno. Nakon kapitulacije slobodne volje naspram volje autoriteta, kazneni zakon je postao *svijest jednog svijeta koji više nema svijesti*. Svijet u kojem se čovjeka smatra neinteligentnim i bezosjećajnim bićem, neosjetljivim na patnje – opasna zvijer koju treba staviti u kavez, nadzirati i ukrotiti. To je cijena koju moramo platiti da etika ne bi ustala protiv zakonitosti.

Društvo koje u svojim članovima vidi vlastite neprijatelje, koje je vlastodršcima dodijelilo zadaću suzbijanja djelovanja i mišljenja, društvo koje je spremno žrtvovati svaku slobodu u zamjenu za mrvu sigurnosti, društvo za koje je poštivanje zakona Dobro, a kršenje zakona Zlo, može prijeći samo u totalitarizam. Kako drugačije definirati društvo podvrgnuto režimu uvjetne slobode u kojem se država opskrbila svim policijskim sredstvima i oružjem da bi nadzirala sve detalje ljudskih života? Kao što je tvrdila Hannah Arendt, i demokracija može biti totalitarna. Totalitarna država je država koja smatra građanskom dužnošću ne samo poštivanje zakona već i da građani misle ono što ovi zakoni zahtijevaju da misle. Kratko rečeno, kriminalci nisu samo pobunjenici koji su u Genovi 2001. razbili izloge banaka, nego i svi oni koji su "psihički sudjelovali" budući da ih nisu spriječili i prijavili. Ovaj se društveni poredak ne ograničava samo na suzbijanje neprijateljstva, želi zatrti i neutralnost: voljeti ga je naša dužnost, a tko je nije izvršio bit će gonjen.
Nažalost, postoji jedan mrtvi kut, jedna mrtva točka u našem umu koja nas sprečava da usporedimo totalitarizam modernog svijeta s onim koji je obilježio prvu polovicu prošlog stoljeća. Kao da ozbiljnost događaja iz prošlosti potvrđuje ležernost onog što se zbiva u sadašnjosti. Kao da je bodljikava žica koja je okruživala Auschwitz bila drugačijeg promjera od one koja okružuje moderne koncentracione logore, od Guantanama do Cpt-a. Međutim, tko se ne zaustavlja pred odsustvom plinskih komora, tko ne drži da se okrutnost režima očituje kroz vrlo jezovitu vanjštinu, ne može zapaziti sličnosti koje postoje između dva doba. Dovoljno je okrenuti se oko sebe da bi opazili u našem svakidašnjem ponašanju jednaku banalnost zla, identično otuđenje pojedinca, isto gubljenje sebstva kroz spoj ideologije i terora. Danas, od zapada do istoka, caruje samo jedan model života, kojeg nitko nigdje ne dovodi u sumnju. Ta sveprisutnost postaje njegova muka. Dok je kapitalizam imao neprijatelja imao je i žrtveno janje na koje svaliti svaku odgovornost (što je, u biti, bilo uzajamno). No, koga sad okriviti za planet na rubu ponora?
Svijet, na koncu, svima nadohvat ruke – ogroman hipermarket pun plastificirane robe – nije donio nikakve radosti, nikakav mir, nikakvu jednakost. Danas je neprijatelj postao čovjek koji prosvjeduje protiv ovakvog svijeta, to jest potencijalno svaka osoba. Ideologija sigurnosti je anticipirajuća, ne čeka provalu bijesa, pripisuje strah sadašnjih društvenih odnosa slobodi pojedinaca – pretvarajući smjesta svakog u neprijatelja, postajemo jedni drugima sumnjivi, izoliramo se u naše strahove, raspiruje se sukob između siromašnih da bi se deaktivirao društveni sukob – i poduzima potrebne zakonske i policijske mjere da bi suzbila ovu prijetnju. Na taj način, ono što neki nazivaju sigurnosnom tendencijom možemo pojmiti kao divovsko djelo preventivne protupobune. (b)

Naslov originala: *Sicuro come la morte*, "Machete", br.1, 1/2008, Italija
(s talijanskog prevela: Erika Preden)

Ward Churchill u razgovoru govori o genocidu tijekom kolonizacije SAD-a i potrebi za dekolonizacijom svijeta

Genocid u ime slobode i demokracije

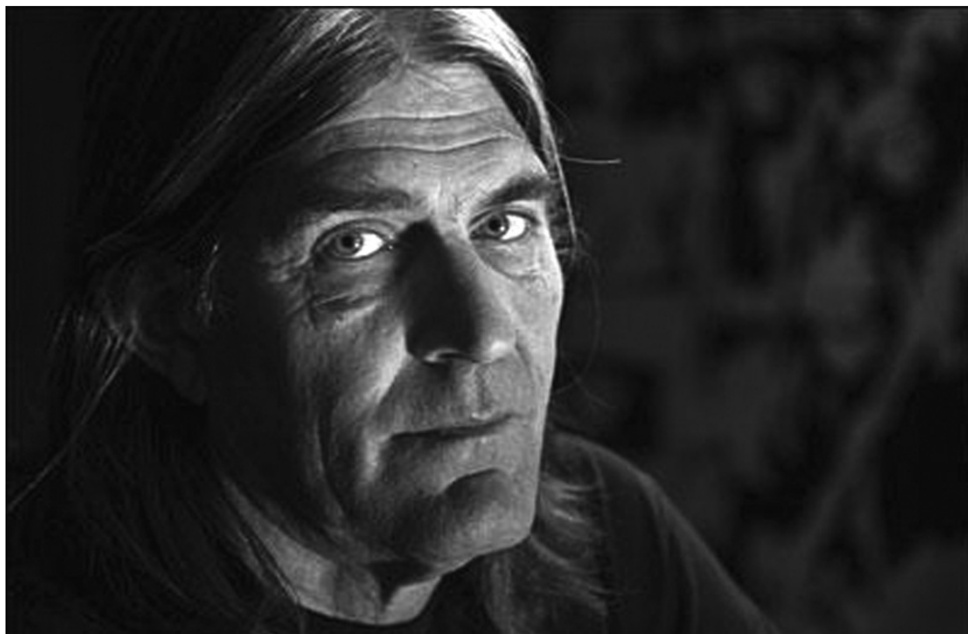

Pred vama je intervju sa Ward Churchillom, političkim aktivistom, članom AIM (Američkog indijanskog pokreta), do nedavno profesorom na Univerzitetu Kolorado(1990 – 2007), auturom mnogih knjiga, od kojih bih istakao knjigu pod nazivom *Pacifizam kao patologija*. Ovaj intervju je odabran ne samo da bi ukazao na genocid počinjen nad urođeničkim narodima na prostorima današnjih Sjedinjenih Američkih Država i na nestajanje njihovih kultura i tradicija, već i na nestajanje svih drugih kultura i tradicija ovog svijeta pod čeličnom čizmom *zapadnog*načina života, ljudskom civilizacijom zasnovanoj na potčinjavanju prirode i svega prirodnog u korist (malog broja) ljudi.. Danas se život u Meksiku, Južnoafričkoj Republici, Bosni ili Indoneziji jako malo razlikuje. Ljudi su satjerani u fabrike, škole, crkve, političke partije, nevladine organizacije... jer su nametnute vrijednosti *kolonizovanog, civilizovanog uma*.. Svijet je sveden na *mega mašinu* se život, sve energija, kreativnost i potencijal, prodaje za preživljavanje. Intervju je preuzet iz knjige *Slušanje zemlje*: *razgovori o prirodi, kulturi i erosu*, koja je kolekcija intervju - pitanja, koja je Derrick Jensen postavio feministima, teolozima, filozofima i Indijancima, centrirajući se na pitanje: "Ako nas destrukcija prirodnog svijeta ne čini sretnim, zašto onda to radimo?" (Crni kreč/Anarhija, Banja Luka, 2008.)

Prije dolaska Evropljana, oko 12 miliona ljudi je živjelo među današnjim granicama Sjedinjenih Američkih Država (SAD). Kada je federalna vlada 1890. objavila da su "indijanski ratovi" zvanično završeni, urođenička populacija je bila manja od 250 000 malo iznad 2% od onoga što je bila 400 godina ranije. Genocid protiv urođeničkih naroda se nesmanjeno nastavlja do danas. Ward Churchill je autor koji je opsežno istraživao genocid.
U svojim radovima Churchill pravi konekcije između direktnog uništavanja ljudi, apropriajcije njihove zemlje i podmuklih uloga odigranih od strane književnosti i drugih oblika kulture zbog činjenja genocida. Kako se genocid nastavlja do danas, kako u SAD-u, tako i širom svijeta? Kako se asimilacija, ideologija, čak naizgled bezopasno djelo kao što je prisvajanje indijanske spiritualnosti od strane dominantne kulture, tiču pitanja indijanskog identiteta i, na kraju, indijanskog života?
Neke od Churchillovih brojnih knjiga su *Fantazije vladajuće rase: Eseji o književnosti, filmu i kolonijalizaciji američkih Indijanaca*, *Borba za zemlju*, *Urođenički otpor genocidu, ekocidu i oduzimanju zemlje u Americi*, i *Kultura i genocid u urođeničkoj Sjevernoj Americi*.

Koliko znam, ti si prva osoba koja pravi jasnu vezu između Manifest Destiny (fraza korištena od strane američkih vođa i političara tokom osamdesetih godina devetnaestog vijeka da bi opravdali kontinentalno širenje SAD – nacionalna "sudbina" za Amerikace, "očita sudbina", širenje institucija države na urođenike Indijance i ljude neevropskih korijena – napomena prevodioca) i politike lebensraum (pronalazak dodatnog "životnog prostora" dodavanjem kolonija Njemačkoj – napomena prevodioca) Trećeg Rajha?

U stvari prva osoba za koju ja znam, koja je napravila ovu vezu, bio je Adolf Hitler. On je jasno naveo u *Mein Kampfu* kako nije izabrao niti jednu od starih evropskih imperija kao

model za ono što je vidio kao sudbinu njemačkog naroda; šta više, on je izabrao, kako ju je on zvao, nordijsku populaciju Sjeverne Amerike, koja je imala "snagu volje" da istrijebi "inferiorne" ljude i uzme njihovu zemlju za vlastite potrebe, praveći od sebe, u izvjesno kratkom vremenskom razdoblju, kontinentalnu silu sposobnu za širenje globalnog uticaja na tok dešavanja. Jedini put za njemački narod, za ono što je on vidio kao njihovu sudbinu, jeste bio širenje u područja okupirana od strane inferiornih naroda, sa izuzetkom jevrejskih i romskih populacija, koje u to vrijeme nisu imale zemlju, najinferiornija grupa na vidiku, po njegovom mišljenju, bili su Sloveni. Dakle, Hitler je jasno istakao namjeru širenja Njemačke sa zapada ka istoku, u direktnom podudaranju s onim što je on vidio kao istoriju nordijskog širenja u Sjevernoj Americi s istoka ka zapadu. Nacisti su gurali u suprotnom pravcu, ali s istom namjerom, iz iste filozofske perspektive – stvar koju je Hitler učinio jasnom, koristeći iste metode koje je primijetio da su bile korišćene u Sjevernoj Americi. Riječ je o ideji da su određeni ljudi podareni superiornim pravom za koritenje zemlje koja pripada ljudima koje oni istovremeno određuju inferiornim. Dijelom, ova druga grupa će biti premještena sa zemlje koja će biti stavljena na "bolju" upotrebu za samoodređeno superiornoj grupi. Ako nema gdje da se premjesti, inferiorna grupa će biti potpuno iskorijenjena. I premještanje i uništavanje su prisutni u američkom zastupanju ove ideje.
Premještanje je, možda, bilo najjasnije tokom širenja prije 1850. s ciljem da se zauzmu mjesta stanovanja ljudi istočno od rijeke Misisipi i da ih se fizički i nasilno premjesti na položaje zapadno od te rijeke. Desilo se da su te nove lokacije bile teritorij nekog drugog, ali sve je to bila "indijanska zemlja", a Indijanci međusobno zamjenjivi, u umovima američke gospodarske rase.
Nakon 1890. kada su SAD odlučile da bi ova "trajna indijanska zemlja" zapadno od Misisipija mogla takođe biti korisna, desila se promjena: od politike premještanja do politike potpunog istrebljenja. Ovaj novi zaokret je započeo ono što je David Savaldi veoma tačno opisao kao "retoriku uništavanja", koja je bila očita na svakom nivou: medijima, školskim forumima i zastupanjima zvanične politike. To je, bukvalno, bio izraz spremnosti, čak žudnje, da se likvidiraju inferiorna bića koja *prljaju pejzaž* svojim postojanjem. Morali su biti uklonjeni da bi napravili put za progres i civilizaciju, što znači napraviti put za članove superiorne rase, put za superiornu kulturu, koja je posjedovala superiornu sudbinu – "manifest destiny" ako hoćete – da iskoristi zemlju na načine za koje je vjerovala da će biti kulminacija civilizujućeg impulsa od strane humanosti, čijim predstavnikom se proglasila.
Uzmimo cijeli zahvat "Očite sudbine" (Manifest Destiny) u SAD, koji je redukovao urođeničku populaciju za 98%, i *lebensraum impuls* u Njemačkoj, postavimo ih jedan uz drugi, oba će praktično i filozofski direktno da se podudare. Razlike između njih lako mogu biti objašnjene promjenama koje su se desile poslije onoga što se desilo u Sjevernoj Americi u terminima tehnoloških kapaciteta da se iskorijene i premjeste populacije i daljeg poboljšavanja socijalne/vojne organizacije.

Da li je genocid stvar prošlosti u SAD-u?

Čini se da postoji popularno shvatanje da ako se genocid "mogao" desiti, onda je to nešto što se završilo s Wounded Knee masakrom 1890. Ovo proističe više od bilo čega, osim iz emocionalne žudnje ljudi koji sada imaju korist od nasljeđa genocidne politike, da se odvoje ot toga – iz potpuno pogrešnog shvatanja samog termina. Ova konfuzija je usađena u američko društvo, prilično javno, kroz položaj vlade SAD u odbijanju da potvrdi i uspješno odbijajući da pristane na zahtjeve Konvencije za kažnjavanje i prevenciju zločina Ujedinjenih Nacija od 1948. na ovamo. Pogrešna mispercepcija vezana je uz mišljenje da bi se genocid vršio mora da se vrši direktno ubijanje članova onih društava koja su izabrana za eliminaciju.
Ovdje treba da budemo jasni. Dok je ubijanje velikog broja članova jedne grupe masovno ubistvo – to može, ali ne mora da bude genocid. Prema definiciji, genocid je eliminacija prepoznatljive i ciljane ljudske grupe kao takve, a grupa se može eliminisati – izazvati to da grupa prestane postojati na prepoznatljiv način, čak i ako svaki član koji čini tu grupu preživi kao individua.
U Konvenciji Ujedinjenih Nacija o genocidu iz 1948. postoji pet klasifikacija akcija koje čine genocid. Prva je vezana uz ubijanje članova jedne grupe s namjerom da se grupa dovede do nestanka. Preostale četiri – 80% definicije – uključuju načine drugačije od ubijanja da bi se dobio željeni rezultat.
Na primjer, oni koji vrše genocid mogu napraviti uslove koji izazivaju prinudno rasparčavanje, destrukciju ili osipanje grupe tako da grupa na kraju iščezne. Oni mogu namjerno izazvati akutnu psihološku i fizičku neugodnost grupi tako da se članovi grupe "dobrovoljno" odvoje i izazovu ukidanje grupe da bi se spasili individualne neugodnosti. Oni mogu primorati transfer djece u ranom dobu iz jedne grupe u drugu i obučiti ih da sebe vide kao nešto drugačije nego li dio kulturnog konteksta u kome su rođeni. Ako se to desi, kultura se ne može održati i ona prestaje da postoji. Ovo je shvaćeno kao mehanizam genocida i prema zakonu to je genocidno ponašanje. I konačno, oni koji čine genocid mogu spriječiti rađanje djece u određenoj grupi kroz prisilnu sterilizaciju ili abortus. Riječ "prisilno" je ovdje poenta. Kada država nametne kontrolu nataliteta kao dio politike prema ciljanim grupama tako da se one ne mogu reprodukovati, sa krajnjim ciljem da grupa nestane, jeste genocid.
Posebno sa prinudnim transferom djece, slanjem djece da žive u školama daleko od svojih kuća, usvajanja djece "na slijepo", koji su bili nametnuti širom indijanske zemlje tokom većeg dijela kasnog devetnaestog i dvadesetog vijeka, imamo genocidno ponašanje federalne vlade ka Indijancima. To je bilo nastavljeno, i moglo bi se dokazati da nikada nije ni stalo – punom snagom, barem do posljednje generacije, što je, mnogo kasnije, nakon užasa počinjenih nad Jevrejima, Romima, Slovenima, Poljacima i svim drugima smatranim *untermensch* (podljudima – napomena prevodioca) od strane nacista.
U nekoliko ovih generacija više od 80% indijanske djece bilo je pod prisilom odvojeno od svojih porodica i zajednica, odvedeno u škole u kojima se stanuje i trenirano da stvari vide po pravilima vrijednosnih struktura i prioriteta njihovih tlačitelja. Ovoj djeci je uskraćeno pravo da govore svoj jezik, da praktikuju svoju religiju, da se oblače na način koji im dozvoljava da se vizuelno predstave onakvima kakvi jesu. Kosa im je bila prisilno šišana, što ima spiritualnu važnost u većini urođeničkih društava. Bili su odgajani da sebe vide kao integralni dio kulture, koja je pokorila i dominirala nad njihovim roditeljima. Ideja je bila imati gomilu ljudi smeđe boje kože, crne

kose i tamnih očiju, koji lutaju okolo osjećajući se, misleći i smatrajući se dijelom evropske tradicije, bez posjedovanja naročitog znanja o svojoj tradiciji i, prema tome, oni bi se sistematički udavali i ženili sa bijelcima i eventualno bili apsorbovani u dominantnu populaciju. To su veoma brza, relativno sofisticirana, efektivna sredstva dobijanja genocidnog rezultata, i bila su dio formalno izražene i vođene politike SAD, koja je bila održavana za najmanje četiri uzastopne generacije.
To je ono što su oni zvali "asimilacija". U ovom smislu, asimilacija je suštinski apsorbovanje potčinjenih ljudi: kada je s tim bilo završeno, ideja je bila da indijanska društva ne bi više postojala u bilo kojoj jasnoj formi. Počinioci su bili vrlo otvoreni o ovome. Artikulacija ovog koncepta, interesantno, došla je uglavnom od grupa koje sebe zovu "prijatelji Indijanaca". Asimilacija je bila "prijateljska" zamjena za više trenutne i direktne forme istrebljena – "budi asimilovan, opodobi se i možeš nastaviti da živiš". To je bio izbor predstavljen Indijancima od strane SAD, pošto su prethodno bili uništeni vojnom akcijom., savladani i podređeni. Ti samo treba da postaneš ono što nisi i odbaciš to što jesi, potpuno, zauvijek, stalno, neminovno;u suprotnom, *hardlineri* će obaviti posao fizičke likvidacije.Tako da imaš izbor između kulturnog i fizičkog genocida. Kako god da izabereš, dobiješ genocid.

Nedavno sam slušao Russell Meansa kako govori o užasnim uslovima u rezervatima. Neko ga je pitao: "Zašto se Indijanci ne presele i gradove i nađu posao"?

To je klasično asimilacionističko razmišljanje. Razlog zbog koga su stvari na rezervatima loše je taj da je zaostavština ukradena od ljudi i stavljena na upotrebu dominantnom društvu. Ne zakonski, ne etički, ne moralno, resursi su oduzeti kombinacijom prevara, obmana i sile. Rješenje, podrazumijevano od onoga ko je postavio pitanje Rusellu, za očajne uslove na rezervatima, jeste završiti posao: sve što Indijanci treba da urade jeste da prestanu postojati kao Indijanci i više neće patiti.
To je, bez sumnje, istina. Ali, ako u ovakvoj soluciji ne vidiš ništa loše, onda *ipso facto* ne vidiš ništa loše ni u genocidu. Ljudi pokušavaju da prebace odgovornost za žrtvovanje na žrtve. Kada su suočeni sa činjenicama, ljudi u dominantnom društvu odjednom ne mogu razumjeti odnos između onoga što su učinili njihovi djede i bake i činjenice da oni sada imaju korist od tih njihovih djela na direktnu štetu žrtvovanih grupa. Kažu: "Imamo vašu zemlju,vaš identitet, imamo sve, sada želimo i vašu spiritualnost". Sada, nakon svega učinjenog i rečenog, pretvarajmo se da smo u istoj situaciji. Priključi nam se u igri. Ako se ne priključiš, šta god da ti se desi, to je tvoja greška. Ti si "lijen", nisi "lukav", drugim riječima "inferioran" si i zbog toga zaslužuješ svoju sudbinu".
Da se sve ovo desilo Evro-amerikancima, bili bi u jednako lošoj situaciji u kojoj se nalaze Indijanci.
U nekim oblastima, poput Appalachia, i jesu.

Američki Indijanski pokret (AIM – American Indian Movement-nap.prev.) je kritikovan zbog nezastupanja nenasilja?

Indijanci su tradicionalno najmiroljubiviji narod, koji bi ikada poželio da sretneš, ali, ako kažeš bilo kom narodu – nakon cjelokupne njegove patnje, agonije, oduzimanja izbornog prava, poimanja, odbacivanja nade – da je baznačajan, jedino ti mogu dokazati, u očajanju, svoju važnost korištenjem sile. Ako ti raznesu mozak, vidjećeš da nema sumnje da su značajni. Ovo se odnosi na Indijance, Palestince, siromašne ljude u gradovima, sve koji su potlačeni.
Ako ti se ne sviđa mogućnost da ćemo pribjeći oružanoj borbi da bi odbranili sebe i svoje buduće generacije od onoga što nam čine, onda promijeni to što čine s nama. Učini to s minimalnom količinom nasilja, imaš moju podršku, ali ako aktivno ne pokušavaš da promijeniš situaciju konstantnog nasilja s kojim su Indijanci suočeni, ne bi trebalo da se žališ ako se nasilje desi tebi, zar ne?

Ranije si rekao da su članovi dominantne kulture oduzeli indijansku zemlju i da sada hoće čak i indijansku spiritualnost. Kako neko može ukrasti spiritualnost?

Razmotrimo ovo korak po korak. Prvo o zemlji. Nema je više. Domorodačko stanovništvo u okviru 48 graničnih država ima uslovno pravo na 2,5% svoje izvorne zemlje; kažem uslovno, jer sva zemlja je pod upravom federalne vlade s tim da Indijanci imaju pravo stanovanja dodijeljeno im od strane vladajućih. Mogućnost donošenja važnih odluka, koje se tiču zemlje, u rukama su vladajućih, a ne u rukama stanovnika; znači da je 97,5% zemlje potpuno oduzeto.
Čak i prema vladinoj legalnoj definiciji, mnogo toga je oduzeto na ilegalan način. Ako rastegneš zakon SAD, i engleski zakon na kome je zakon SAD baziran, do apsolutnog maksimuma, još uvijek ne možeš pokriti oko 35% zemljišnih transfera. To je tvrdnja Komisije za prava Indijanaca federalne vlade, ne indijanskih radikala. Komisija je otvoreno priznala da SAD nemaju osnovu za vlasništvo nad trećinom od 48 graničnih država, čak i u najučtivijim interpretacijama; dakle, zemlje nema, resursa nema. Čak je i naš identitet kontrolisan od strane federalnog statuta. Moraš se uklopiti u "kriterij o količini krvi" prije nego što možeš federalno biti prepoznat kao Indijanac. Federalci tvrde da "štite svetost"domorodačkih nacija kroz nametanje rasnih kodova. Zapitaj se šta je nacija u odnosu na rasni kod? Na primjer, ne postoji genetska struktura koja je Lakota. Lakota je politička i kulturna oznaka. Tako su oni podučavali Indijance da misle bez kritičnog razmatranja. Mi više nemamo kontrolu nad svojim identitetom, čak ni zdrav razum o svom identitetu, ne na način na koji su naši ljudi oduvijek razumijevali sebe u odnosu prema

drugim društvima i ta društva u odnosu prema prirodi. Takvo shvatanje nas je najvećim dijelom izbrisano i treba da bude rekonstruisano.
Dakle, identitet nam je otet zajedno sa zemljom i resursima. Šta je ostalo? – Pa, postoji intelektualna imovina nekolicine ljudi koji nisu potpuno prevareni i kojima nije potpuno *oduzeta kultura* tokom druga tri procesa eksproprijacije.To je skoro ništa od riznice koja je, zapravo, indijanska, i sada je tu svaki *yuppie new ager* koji odlučuje da ima neotuđivo pravo da i to malo preostalog oduzme i koristi kako god naumi.
Ovaj argument možemo brzo završiti pogledajući izjavu koju je dao Onondaga vatrogasac Oren Lyons. On je rekao: "Ja sam spiritualni lider mepu mojim ljudima i ne razumijem o čemu govorite s poštovanjem vezano za prava na našu religiju. Mi nemamo prava po tom pitanju. Mi imamo odgovornosti, a čini mi se da je to stvar koju vi pokušavate da izbjegnete".
Da su podučeni ovim riječima bilo bi jako malo *new agrea,* koji bi stali u red da nauče o domorodačkoj tradiciji, jer ovi ljudi pokušavaju da odbace odgovornost, da odbace nasljedstvo koga su dio; radije nego da isprave, stave nazad u balans, oni žele da iskorače iz toga i prisvoje nešto drugo od nekog drugog, pa da se mogu pretvarati da su drugačiji od onoga što jesu.Ovo ne pomaže niti nama, niti njima, ni kosmosu uopšte.
Ljudi unutar tradicije, koja je kreirala bilo kakvu vrstu imbalansa, treba da to prepoznaju i učine šta je neophodno da bi stavili situaciju nazad u balans.To jedino može biti iz njhove vlastite tradicije. Ne može biti urađeno tako što oni prestaju biti što jesu i "postaju Indijanci".
U okviru određenih parametara nikom nije stalo ako želiš da pričaš o indijanskoj religiji. Postoje sfere koje su javni domen i one koje to nisu. Tako je i sa urođeničkom spiritualnom tradicijom i to je slučaj sa drugim formama spritualnih tradicija. Naravno, postoji različit opseg javnog domena, u zavisnosti od tradicije.
Na primjer, hrišćanstvo je prozelitska religija tako da ima širom otvoren prozor javnog izlaganja. Uglavnom, kada se govori o urođeničkim tradicijama, ne govori se o prozelitskim tradicijama.Umjesto da pokušavaju da regrutuju i preobrate, one pokušavaju da održe dati balans u okviru svog društvenog poretka. To ne može biti urađeno kada njihovi temeljni simboli postaju javno vlasništvo bilo koga ko želi da dope izvana i da se igra sa njima.
Čak i sa hrišćanstvom, kao što je istakla Wendy Rose, katolici bi zamjerili njoj Indijanki, zato što je sveštenica. Čak i ako bi pričestila vjernike po crkvenim zakonima, čula bi se graja među katolicima. Uporedi s jedne strane njeno predstavljanje sveštenice s Harley "Hitri Jelen" Reaganovim oličavanjem urođeničkog spiritualnog lidera, s druge strane. Njenu, u kontekstu koji je relativno otvoren za spoljašnju participaciju, njegovu koja krši i ide nasuprot tradicijama koje uopšte nisu otvorene. Sada, zamisli da u njenom oličavanju sveštenika, ona koristi malo islamskih, budističkih i Hindu ritualnih tradicija, kao da su one u stvari katoličke. Čućeš vrisak ljudi koji vjeruju u katolicizam. Njeno predavanje je otišlo preko puke jereze u bogohuljenje, čak nepristojnost. To je ono što neautentični rade u uobičajenoj praksi. Oni pomiješaju malo Lakota, malo Dine, možda malo Šošona s liječnim točkom, malo Čeroki biljaka i samo malo zmijskog ulja. Oni to promješaju i zovu urođenička spiritualnost i prodaju bilo kojoj budali koja je spremna da kupi.
U tom procesu, oni podsijeku integritet, svetost stvarnih tradicija od kojih uzimaju. Oslabi ih dovoljno i oni će nestati. Tako da cijela stvar o kojoj govorimo nije bezopasna. Dio je procesa genocida o kome diskutujemo.

Šta ja mogu učiniti da bi rebalansovao svoju tradiciju?

Lak odgovor bi bio da pogledaš oko sebe i shvatiš šta je krenulo loše. Na neki način to je golem zadatak, jer dosta je toga loše, ali s druge strane je lako, jer se mnogo lošeg dešava tako da svako može pronaći nešto i držati se toga. Odupri se. Ne slijedi. Odupri se na način koji možeš da razumiješ u okolnostima u kojima jesi, odakle jesi. Nemoj stajati sa strane. Suoči se s tim. Pokreni se. Napravi promjenu iz naročite realnosti s kojom se suočavaš sada.To, na jedan neposredan način, uzrokuje pad sistema.To se može samo desiti kroz opoziciju, brojne forme opozicije koje ne bih sve mogao nabrojati. Možeš biti bogat, siromašan, crn, bijel, zelen, tačkast, muškarac, žena, mlad, stara, sve to. Znaš da postoji golema masa stvari koje su ti neudobne, za koje znaš da su pogrešne.Uradi nešto kako bi ispravio jednu ili pet od njih.
Ali, postoji i druga stvar koja mislim da je posebno podesna za Evro-amerikance. Šta mi moramo da razumijemo je to da je Evropljanima da bi uradili ono što su uradili virtuelno svim neevropskim ljudima, svim nezapadnjacima na planeti, trebalo prvo da kolonijalizuju same sebe. Ovi kolonizatori su kolonizovani.
Oni su, takođe, uropenički narod. Ne ovdje, ali negdje jesu urođenici, sa urođeničkim tradicijama i shvatanjima zemlje i svih stvari naspram predatorske realnosti, koja nas sada gura u ponor. Oni treba da stupe nazad u dodir s tim. Oni moraju povratiti ono što im je oduzeto u procesu kolonijalizacije, oduzeto na isti način na koji stvari bivaju oduzete od nas sada.
Evro-amerikanci treba da psihološki i intelektualno okrenu proces kolonijalizacije da bi otkrili šta je pošlo loše za njih na početku, i tada mogu početi da obnavljaju znanje tih tradicija, da donesu dekolonijalizaciju same Evrope i, iznad svega, evropskog uma.
Možda mi možemo biti od pomoći po tom pitanju jednom pošto su oni prepoznali potrebu za tim da se desi, da se vrate nazad na ono što znači biti Galik ili Kelt, da pronapu šta je Anglosakson značilo prije nego što je sinteza o "Evropi" bila na djelu.
Kada se to desi, više nema evropskog uma,već samo ljudski um. Ja mogu razgovarati sa Baskijcima ili Keltima, a ne sa Evropljanima. Ne u smislu ljudi koji su sa datog dijela geografije ili ljudi koji zauzimaju određeni mentalni prostor.
To je stupanje nazad u dodir sa samim sobom, svojim porijeklom, svojom stalnosti, svojim osjećajem za balans u ovom univerzumu. Ovi ljudi nikada ne bi mogli biti uropenici ovdje. To ne znači da ne mogu biti ovdje, samo znači da ne mogu biti uropenici ovdje. Postoji mnogo posljedica i odnosa koji se opiru tome. S tim se možemo nositi samo ako to možemo ispravno razumjeti.
Ja govorim o iskrcavanju u Jamestown, o hodočasnicima, Pilgrimima, koji ovdje dolaze 1620. Govorim o tome šta je dominantna kultura uradila i odjednom ima gomila ljudi koji se neugodno osjećaju zacrvenjenih lica, koji govore o "šibanju bijelaca": "Šta? Pričaš o nama?".
Odgovorim: "Ne, izuzev ako si dovoljno star da si bio živ 1620. Ja ne "gazim bijelce", već samo pričam iznova šta se desilo, ali ti se osjećaš stvarno neugodno s time što se desilo, zar ne? Ti se identifikuješ sa nečim ovdje, ja te nisam identifikovao s tim,već si ti".
I tu se sijalica pali. Ti misliš da si "bijel"– šta god to jeste, to je takođe izmišljen pojam - a kako ja govorim o bijelim ljudima, ti osjećaš neku potrebu da se identifikuješ sa njima, sa počiniocima masakra. To je upravo psihologija koja neprekidno dozvoljava takvo nasljeđe.
Ti to nisi uradio, zašto to onda braniš? Ne moraš, jer to možeš odbaciti jednako kao što možeš i prihvatiti, ali ne možeš uraditi oboje u isto vrijeme. Možeš se izdvojiti od onoga što je učinjeno i što nastavlja da se radi, ali prvo moraš početi zvati to što se dešava njegovim pravim imenom.
Dominantna kultura – kolonizovan um - je u ratu sa prirodom i takođe je, po definiciji, u ratu s ljudima od prirode. Što su ljudi prirodniji, to je veći stepen neprijateljstva koji dominantna kultura manifestuje ka njima.
To je takva alijenacija od prirode, tako duboka i tako pakosna, da niko u dominantnom toku stvari ne želi da prizna da ona postoji. Njihovo je normalno i ispravno usmjeravanje svjesnosti kako se odnositi prema svijetu, oni kažu, uvjeravaju, insistiraju. Sve dok oni to vide na takav način, ne može biti priznanja patologije. Slijedi da, bez priznavanja patologije, ne može biti ni lijeka. Neophodno je da ljudi prihvate činjenicu da je nešto radikalno loše sa tradicijom u koju su uslovljeni i da ti ljudi žele da izapu iz takvog stanja.
Ovo može zvučati nevjerovatno, ali ja želim naglasiti da je to moguće. Ništa ljudsko nije nemoguće, bar u pogledu ljudskih relacija i odnosa. Nema ništa unaprijed odlučeno ili "nepromjenljivo". Ovdje nije riječ o zamrzavanju ili nekom drugom geološkom procesu. O čemu je riječ jeste rezultat izbora, često svjesnog izbora, napravljenog od strane ljudskih bića.
Tako da je sve moguće. Ništa od toga nije, kao što dominantna kultura osporava, "nerealistično". Ako je moguće onda je realistično. Ako dopustiš onome što te pokorava i tlači da odrepuje šta je stvarno, bićeš uvijek potlačen. Definiši drugačiju realnost, jednu koja ima više smisla, i kreni za njom.

Rad ne možemo ukinuti, promjeniti, učiniti alternativnim i dobrim, već ga je nužno uništiti

Uništimo rad

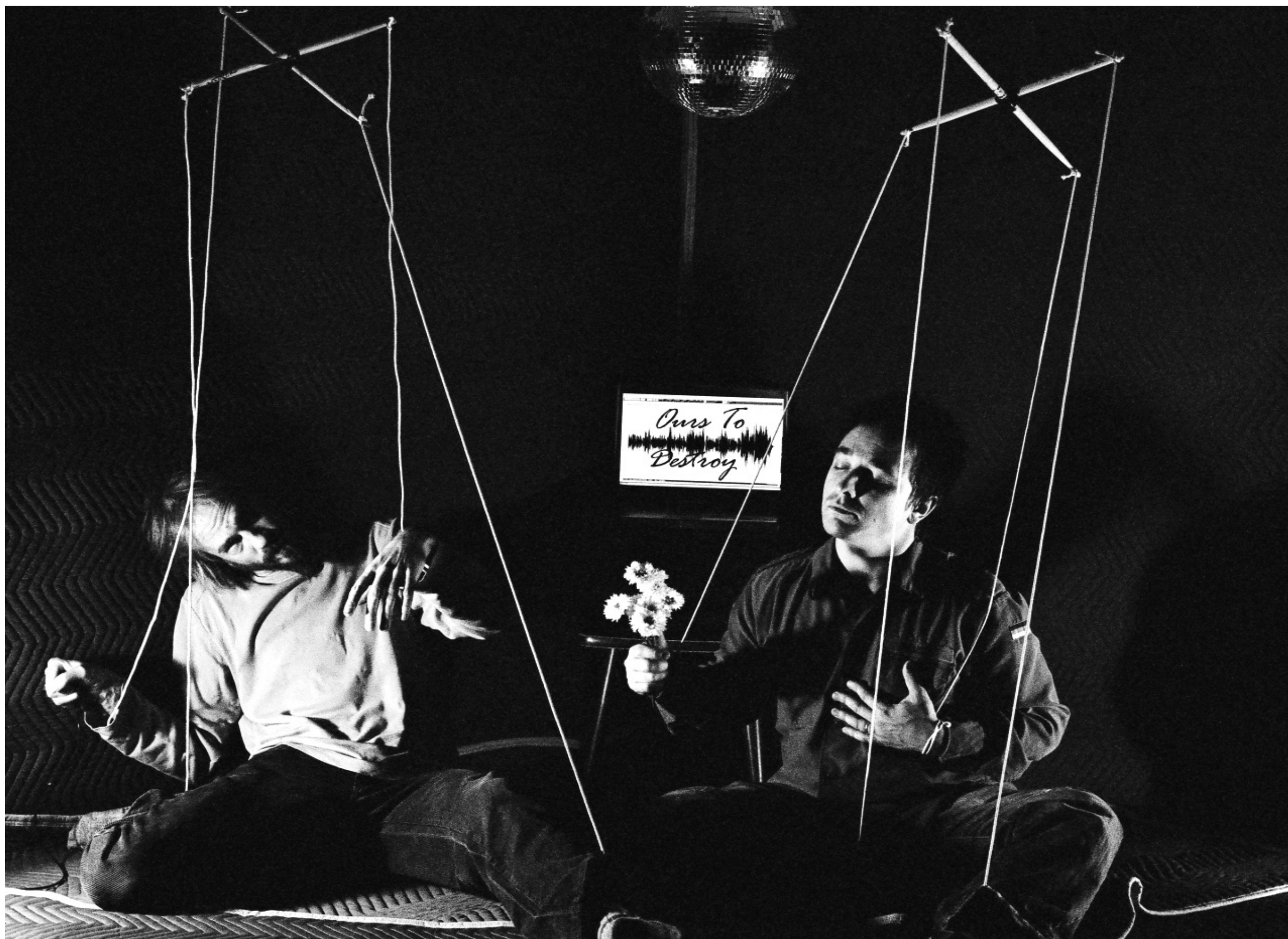
Rad je pojam koji sve češće susrećemo u novinama, na akademskim predavanjima i konferencijama, u papinim homilijama, u predizbornim političkim debatama, te čak u anarhističkim člancima i brošurama. Velika pitanja koja se postavljaju su: kako riješiti rastuću nezaposlenost? Kako ponovno dodijeliti neki smisao radnoj stručnosti koju penalizira novi industrijski razvoj? Kako pronaći alternative tradicionalnom radu? I kako, na koncu (a to je nivo razmišljanja brojnih drugova), ukinuti rad ili svesti ga na najminimalniju razinu nužnosti?

Moram odmah naglasiti da nam ne pripada nijedno od ovih pitanja. Ne zanimaju nas političke preokupacije osoba koje u nezaposlenosti vide opasnost za demokraciju i red. Ne dodiruje nas nostalgija za izgubljenom stručnosti. A još nas manje oduševljavaju tkalci alternativnih teorija o oslobođenju od masovnog rada u tvornici ili od intelektualnog rada pod nadzorom razvijenog industrijskog plana. I na isti način, ne tiče nas se ukidanje rada ili njegovo svođenje na podnošljivi minimum, da bi se stvorio jedan život, tako zamišljen, ispunjen i sretan. Iza svega toga uvijek stoji više ili manje kukasta šaka onih koji žele upravljati našom egzistencijom, koji misle umjesto nas ili nam, pristojnim manirima, savjetuju da razmišljamo kao oni.
Mi želimo uništiti rad. Radi se, kao što ćemo pokušati objasniti, o potpunoj drugačijoj stvari. No, krenimo redom.

Postindustrijsko je društvo, na koje ćemo se kasnije vratiti, riješilo problem nezaposlenosti, barem u određenim granicama, dislocirajući radnu snagu u fleksibilne sektore, kojima se lako upravlja i nadzire. Danas, pod svjetlom činjenica, društvena prijetnja nezaposlenosti je više teorijska nego realna, koristi se kao sredstvo političkog zastrašivanja kako bi se široki slojevi odvratili od organizacionih nakana koji bi doveli u sumnju, premda na minimalnim razinama, programske odluke neoliberizma, osobito na međunarodnom nivou. Budući da je lakše nadzirati zaposlenika u ulozi kvalificiranog radnika, pošto je privržen radnom mjestu i karijeri u proizvodnoj jedinici koja ga ugošćuje, svi, čak i Crkvene hijerarhije, inzistiraju, u ime tog istog nadzora, na zapošljavanju, to jest na smanjenju nezaposlenosti. Ne zato što ovo potonje, samo po sebi, s proizvodne strane gledišta, predstavlja opasnost, baš naprotiv, zato što bi izvor opasnosti mogao biti sâmo iskustvo fleksibilnosti, koje je već postalo neophodno u radnim organizacijama. Oduzimanje točno određenog socijalnog identiteta radniku prouzrokuje moguće disgregacijske posljedice koje, srednjoročno, otežavaju nadzor. Upravo to žele reći institucionalne jeremijade o nezaposlenosti.
Na isti način, interesi cjelokupnog produktivnog sustava uskraćuju visoko profesionalnu obuku većini radnika. Jučerašnja potraga za stručnošću zamijenjena je današnjom potražnjom za fleksibilnošću, to jest za prilagodbom na stalne promjene radnih zadataka, na prijelaze iz poduzeća u poduzeće, u bîti na život pun promjena u službi potreba poslodavaca. Danas se rečena prilagodljivost programira već u školi, izostavljajući kulturne elemente institucionalnog karaktera koji su nekad bili dio minimalne tehničke naobrazbe, na kojoj je svijet rada gradio pravu i istinsku stručnost. Što ne znači da danas nisu potrebne visoke razine stručnosti, ali radi se samo o nekoliko tisuća pojedinaca koji se obrazuju na postdiplomskim studijima (masterima), ponekad na trošak velikih poduzeća, koja se na taj način pokušavaju dočepati subjekata koji su vrlo raspoloživi podvrći se indoktrinaciji i, po prirodnom slijedu stvari, kondicioniranju. U prošlosti, čak i nedavnoj, svijet rada posjedovao je svoje jasno obilježje: željeznu disciplinu, mjerenje vremena za pokretne trake, pažljive preventivne i naknadne kontrole nad činovnicima, sve do registriranja i otkaza zbog banalnog vanserijskog ponašanja. Izdržati na radnom mjestu značilo je pokoriti se, poprimiti mentalitet vojnog tipa, naučiti ponekad složene, a ponekad jednostavne procedure, primijeniti te iste procedure, identificirati se s njima, misliti da se vlastito ja, vlastiti način života, u osnovi sve

---

[1] Organizacija koja je okupljala radnike i činovnike u korporativnom društvu za vrijeme fašizma u Italiji (i u našim krajevima koji su joj pripadali, npr. u Zadru), a uspjele su preživjeti i nakon Drugog svjetskog rata.
[2] G. Agneli: predsjednik uprave i najveći dioničar tvornice automobila Fiat; član obitelji koja bila vlasnik tvornice

bitno što može postojati na svijetu, ideje i odnosi, nalaze sažeti u njima. Zaposlenik je živio u poduzeću, bio u prijateljskim odnosima s radnim kolegama, u slobodno je vrijeme pričao o problemima posla, posjećivao je strukture tipa *dopolavoro*[1] , a kad je odlazio na godišnji odmor išao je s obiteljima radnih kolega. Da bi okončali prizor, nadasve u velikim poduzećima, društvene inicijative vezivale su razne obitelji povremenim razonodama i izletima, djeca su polazila škole koje je ponekad financiralo to isto poduzeće, a kad se odlazilo u mirovinu jedno od njih je uzimalo mjesto roditelja. Tako se, savršeno, zatvarao radni krug koji je sadržavao u sebi čitavu radničku osobnost, a i njegove obitelji, sugerirajući mu na taj način potpunu identifikaciju s poduzećem. Sjetite se, primjera radi, na desetine tisuća radnika Fiat-a koji su navijali u Torinu za Agnelijev[2] nogometni klub Juventus.
Navedeni svijet je u cijelosti nestao. Premda poneki ostatak još funkcionira, nestala je njegova homogenost i zacrtana uniformnost. Njegovo mjesto je zauzeo provizoran i nesiguran radni odnos, u kojem nesigurna budućnost postaje osnova, gdje nedostatak stručnosti znači nedostatak temelja na kojima bi radnik gradio svoj osobni život. Navedenim elementima trebamo nadodati i manjkavost drugačijih planova rasta, opipljivih interesa, koji se ne bi svodili na zaradu dostatnu za spajanje kraja s krajem ili plaćanje kredita za stan.
Dakle, u prethodnim uvjetima udaljavanje od rada konfiguriralo se kao oblik potrage za alternativnim načinom rada, kao ponovno prisvajanje proizvodne kreativnosti koju je kapitalistički mehanizam oteo. Model je bio odbijanje discipline, sabotaža proizvodne linije u svrhu usporavanja opresivnog tempa, potraga za odsječcima vremena, zbrojem pojedinih minuta, oduzetih alienaciji. Na taj način je slobodno vrijeme, ne-institucionalizirano, ukradeno pažljivom nadzoru poduzeća, dobivalo dodatnu vrijednost. Disalo se izvan zatvorskog ritma tvornice ili ureda. Kao što možemo primijetiti, navedeni univerzum nije prikladan današnjim uvjetima proizvodne organizacije, a daleko manje njenim razvojnim planovima.
K tome, u prethodnim uvjetima, koji se u osnovnim linijama nisu mnogo razlikovali od primitivnih tvorničkih struktura, kada su radnu snagu (pobjeglu iz engleskih i škotskih sela) po prvi put, doslovno rečeno, zatvorili u tekstilne tvornice izgrađene velikim britanskim kapitalom, akumuliranim kroz više od dva stoljeća gusarenja, u tim je uvjetima uživanje u pronađenom vremenu bilo gotovo odmah zatrovano nedostatkom nekog drugog smisla izvan okvira radne sredine. Drugim riječima, vrijeme se osvajalo samo u smislu uštede fizičkog napora, ne zato što se znalo ili htjelo raditi nešto drugo izvan okvira vlastitog posla. Jedan od razloga je bila i privrženost tom vlastitom poslu, dok nas smrt ne razdvoji. Čak ni revolucionarne hipoteze anarhosindikalizma nisu poricale ovaj osnovni uvjet, naprotiv, pripisivale su mu oslobodilačka značenja, predajući sindikatu zadatak izgradnje sutrašnjeg slobodnog društva na temeljima jučerašnjih radnih kategorija.
Dakle, pod ukidanjem rada podrazumijevalo se, do par godina unazad, ukidanje napora, stvaranje alternativnog rada, sretnog i ugodnog, ili, samo u najnaprednijim teorijama i po nekim aspektima vrlo utopističkim i neobičnim, zamjena rada igrom, ali zahtjevnom igrom, sa svim njenim pravilima, koja bi pojedincu dodijelila identitet igrača. Možete mi prigovoriti da analiza logičke kategorije igre obuhvaća mnogo više od same regulirane igre (na primjer šah), da se pod pojmom igre podrazumijeva ludičko ponašanje pojedinca, izražavanje osjećaja (kao što je erotizam ili prava istinska seksualnost), to jest slobodno izražavanje samog sebe na području gestualnosti, manualnosti, umjetnosti, ideja i cjelokupnog skupa ovih elemenata. Naravno, sve je to bilo teoretizirano, počevši od genijalnih intuicija Fouriera, koje se međutim ne razlikuju od benthamskih ideja po kojima bi slijedeći vlastiti interes neizravno i nenamjerno dostigli veću količinu kolektivnog interesa. Činjenica da je dobri trgovački putnik Fourier iskoristio svoja osobna iskustva kao temelje za izgradnju izvanrednog tkiva društvenih odnosa zasnovanih na afinitetima, zaista je vrijedna spomena, međutim ona ostaje i dalje vezana za osnovna pravila rada u smislu globalne organizacije nadzora, a možda i proizvodnje u kapitalističkom smislu. Zaključak: nije moguće nikakvo ukidanje rada u smislu postupnog osvajanja oslobođenog rada, treba krenuti s destruktivnom metodom. Da vidimo zašto. Kao prvo i osnovno, sam kapital je demontirao na vrijeme svoju neprikladnu

proizvodnu naobrazbu, oduzimajući pojedinom radniku vlastiti radni identitet. Na taj ga je način pretvorio u "alternativno", a da ovaj nije ni primijetio. Sad mu namjerava ubrizgati sva vanjska obilježja formalne slobode. Sloboda izražavanja i oblačenja, varijabilnost zadataka, skroman intelektualan trud, sigurnost procedura i njihova standardizacija potpomognuta jednostavnim priručnicima, usporavanje radnog vremena, zamjena obaveznih procedura automatizacijom, postupno odvajanje radne jedinice od proizvođača, sve navedeno izgrađuje jedan drugačiji model koji ne pristaje liku radnika iz prethodnih generacija. Inzistirati na povratku oduzetog vremena značilo bi steći vlasništvo nad dodatnim vremenskim jedinicama koje bi se punopravno uključile u rastući broj drugih diskrecijskih jedinica obustave rada, nepojmljivih proizvođaču. Rezultat bi mogao biti samo povećanje osjećaja panike, a ne mogućnost sastavljanja nacrta koji bi nadomjestio unajmljeni proizvodni rad u strogom smislu. Dok su jučer revolucionarni teoretičari objašnjavali da je za stjecanje dohotka dovoljna mnogo niža količina rada od današnjeg obaveznog kvantiteta, danas je ta ista teza postala analitički patrimonij postindustrijskog kapitalizma koja se raspravlja na kongresima i sastancima s ciljem restrukturiranja proizvodnje.
Ukinuti rad znači zamijeniti ga minimalnim kvotama rada namijenjenim korisnoj proizvodnji. Mi, danas, ne možemo prihvatiti navedenu teoriju, zato što je istovjetna kapitalističkoj, jedino je njeno razdoblje realizacije drugačije, dok se metode namijenjene njenoj provedbi uopće ne razlikuju. Boriti se za smanjenje, mada konzistentno, recimo dvadeset tjednih sati, radnog vremena, nema revolucionarnog smisla, budući da krči put rješenju nekih problema kapitala, umjesto mogućem sveopćem oslobođenju.
Nezaposlenost kao element pritiska, bio on i minimalan, pronalazeći brojne ispušne ventile u drugačijoj organizaciji marginalnih poslova, trenutno je, čini se, jedina poluga koja tjera proizvodni kapitalistički sustav da pronađe rješenje u smanjenju radnog vremena, ali u nedalekoj budućnosti mogle bi se pojaviti druge poluge iz potrebe smanjenja proizvedenih količina, nadasve u međunarodnoj situaciji vojnih ravnoteža koja se više ne dijeli na dvije protivne sile.
Ispušni ventil volontarijata, o kojem se rijetko raspravlja, mada se radi o temi koja zaslužuje veliku pažnju, mogao bi između ostalog ponuditi jedno od operativnih rješenja za smanjenje radnog vremena, a da se istovremeno velike mase, siročad bez nadzora nad jednom trećinom dana, ne zabrinu kako utrošiti vlastito pronađeno vrijeme. Sagledan s tog aspekta, problem nezaposlenosti ne leži više u najozbiljnijoj krizi sadašnjeg proizvodnog sistema, on je konstitucionalno pertinentan njegovoj strukturi, aspekt koji se može institucionalizirati na službenoj razini te iskoristiti kao plansko korištenje slobodnog vremena, dakako putem tog istog proizvodnog sustava i struktura kreiranih u tu svrhu. Ovakvim rasuđivanjem možemo bolje shvatiti analizu postindustrijskog kapitalizma kao homogenog sistema unutar kojeg pokret krize ne postoji, budući da je pretvoren u jedan od trenutaka samog proizvodnog procesa.
Zalaze, dakle, "alternativni" ideali života utemeljeni na snalaženju. Sitni obrtnički poslovi, mala poduzeća zasnovana na samoproizvodnji, putujući prodavači raznih predmeta, ogrlice. Unutar zagušnih i mračnih dućana proživljene su beskrajne ljudske tragedije u posljednjih dvadeset godina. Mnogobrojne zaista revolucionarne snage pale su u zamku iluzija koje nisu podrazumijevale normalan samostalni rad, već krajnje izrabljivanje, čije su tegobe rasle proporcionalno s ustrajnošću pojedinca da održi na životu svoje djelo, da dokaže kako postoje i alternative radu u tvornici. Danas, u preuređenim uvjetima kapitala, vidjeli smo da se upravo navedeni "alternativni" model predlaže na institucionalnom nivou za izlazak iz krize. I kao uvijek, nesposobni da shvate s koje strane puše vjetar, druge potencijalno revolucionarne snage zatvaraju se u elektronske laboratorije i u druge male dućane bez zraka i svjetlosti, da bi se preopteretili poslom i dokazali kako ih je još jednom kapital nadvladao.
Kad bi željeli rečeni problem sažeti u jednostavnu i kratku formulu mogli bismo reći: dok je nekad rad pružao društveni identitet (identitet radnika) koji je u spoju s identitetom građanina formirao savršenog podanika, zato je bijeg s posla bio konkretan revolucionarni pokušaj usmjeren na slamanje gušenja, danas kad kapital više ne pruža društveni identitet radniku, naprotiv, pokušava ga iskoristiti na opći i diferencijalni način, bez perspektive i bez budućnosti, jedini odgovor suprotan radu postaje njegovo uništenje, pronalaženjem osobnog nacrta, vlastite budućnosti, sasvim novog društvenog identiteta, oprečnog pokušajima nulifikacije koje je postindustrijski kapitalizam pokrenuo.
Veliki dio raznih aktivnosti kojima je u prethodnim desetljećima samosvjesni radnik pokušavao pružati otpor neposrednom i brutalnom izrabljivanju, smanjujući radnu patnju (metode o kojima bi se mogle napisati stotine stranica), danas su postale konstanta praksa samog kapitala, koji sugerira (kad ne nameće) fragmentaciju radnih jedinica, smanjeno i fleksibilno vrijeme, samoodređenje radnih uvjeta, sudjelovanje u odlukama poduzeća, sastanke o posebnim aspektima proizvodnje, osmišljavanje autonomnih otoka koji su istovremeno klijenti jedni drugima, kvalitativnu konkurenciju i sve ostalo. Arsenal koji je zamijenio klasičnu i monolitnu uniformnost radnog djelovanja već je dosegnuo razine koje pojedina svijest, u strogom smislu, ne može više kontrolirati. To jest, radnik pojedinac se uvijek nalazi naspram mogućnosti da padne u neprimjetnu zamku, u kojoj će na koncu trampiti svoju borbenost, mada potencijalnu, za sitne pogodnosti, koje su nekada bile samoodređene i mogle su se stoga smatrati dijelom velikog pokreta borbe protiv rada, danas, budući da su dozvoljene, predstavljaju jedan od aspekata rada, upravo onog koji sadrži najbitnija obilježja nadzora i osvajanja.
Ako se moramo igrati našim životima i u našim životima, moramo prije naučiti i moramo mi sami utvrditi pravila igre, ili moramo zacrtati ova pravila tako da su nama jasna, a nerazumljivi labirinti drugima. Ne možemo tvrditi, uopćeno, da igra s pravilima i dalje predstavlja rad (mada je istinito, kao što smo rekli), a kad nestanu ta ista pravila da se radi o slobodnoj igri te stoga oslobađajućoj. Odsutnost pravila nije sinonim slobode. Prisutnost nametnutih pravila, čije je izvršenje podvrgnuto nadzoru i kaznama, sinonim je ropstva. A rad je uvijek bio to i neće nikada moći biti nešto drugo, iz svih navedenih razloga i onih koje smo zaboravili navesti. Međutim, odsutnost pravila može se pretvoriti u drugačiju tiraniju, možda i goru. Ako je slobodan dogovor pravilo, ja ga namjeravam poštivati, a istovremeno očekujem da ga i ostali, moji drugovi u dogovoru, poštuju. Nadasve kad se radi o igri mog života i kad je moj život u igri. Odsutnost pravila bi me odvela u ralje tiranije neizvjesnosti, premda je ona danas jeza za moju svakodnevnu dozu adrenalina, sutra mi već ne bi mogla odgovarati, odnosno, siguran sam da mi ne bi više odgovarala.
Osim toga, pravila slobodno izabrana izgrađuju moj identitet, moje biti među drugima, ali moje biti pojedinac svjestan samoga sebe i željan iskrenosti prema drugima, živjeti u svijetu nastanjenom slobodnim bićima, vitalno slobodnim, koji su u stanju samostalno odlučivati. Štoviše, u jednom svijetu koji se kreće prema prividnoj slobodi, odsutnosti strogih pravila, barem u svijetu proizvodnje. Da nas ne bi još jednom očaralo smanjeno radno vrijeme, fleksibilno, programirano po volji, plaćeni godišnji odmor, egzotičan i personaliziran, da nas ne bi prevarila povećanja dohodaka, prijevremena umirovljenja, nepovratni krediti za samostalne poduzetnosti, potreban nam je vlastiti nacrt za uništenje rada, ne smijemo se ograničiti na smanjenje šteta zato što je i sâm kapital zainteresiran za smanjenje šteta, ali ne da bi održao na životu radnu snagu nešto manje stresnu, nego predmet vlastite tržišne ponude, to jest dostatnu potražnju.
Sad postaju aktualna neka razmatranja koja su već izgledala kao dio prošlosti.
Nemoguće je uništiti mentalitet. U biti, profesionalni mentalitet, koji se realizirao kroz političko ili obrambeno - sindikalno grupiranje, pa čak i u anarhosindikalističkim oblicima, nije se mogao uništiti izvana. Nije to mogla postići ni sabotaža. Kad je ova potonja i korištena, bila je samo sredstvo zastrašivanja vlasnika, znak naprednije borbe u odnosu na štrajk, da bi se obznanila veća odlučnost naspram drugih, ali uvijek spremni na obustava napada čim bi zahtjevi bili prihvaćeni.
No, destruktivno sredstvo ne napada posredno profit, kao štrajk, već neposredno napada proizvodni sustav, na izvoru ili na ušću, sredstva proizvodnje ili gotove proizvode, nije bitno, ono napada realizaciju na djelu ili već okončanu. Što znači da djeluje bez obzira na postojanje radnog odnosa, ne napada da bi se nešto dobilo, ili samo da bi se nešto dobilo, već i, a rekao bih i poglavito, da bi se uništilo. A predmet uništavanja je, mada ostaje vlasništvo kapitala, ako dobro razmislimo, uvijek rad, budući da se radi o

onom što se dobilo posredstvom rada, proizvod, i sredstva proizvodnje i gotovi proizvodi. Tek danas bolje razumijemo užas koji su osjećali mnogi radnici naspram sabotaže. Ovdje govorim naravno o radnicima kojima je jedan sasvim ovisnički život izgradio teško izbrisiv društveni identitet. Osobno sam vidio radnike koji su plakali zbog napada na njihovu tvornicu, i djelomično uništenu, zato što su na ovom mjestu smrti vidjeli izravno napadnut i uništen važan dio njihovog života, a taj je život, iako mizeran i vrijedan prezira, bio jedini koji su imali, jedini koji su iskusili.
Dakako, za napad je potreban nacrt, to jest jedan planski definiran identitet, svjesnost namjera, naročito kad te namjere smatramo igrom, doživljavamo ih kao igru. A sabotaža je fascinantna igra, no ne može biti jedina koju bi željeli igrati. Trebamo imati na raspolaganju mnoštvo igara, raznovrsnih i često međusobno oprečnih, kako bi izbjegli da se monotonija jedne od njih ili skup pravila pretvori u još jedan dosadan i repetativan posao. I voditi ljubav je igra, ali ne možemo je igrati od jutra do večeri, zato što će preći u banalnost, zato što ćemo se osjećati obavijeni mamurlukom koji premda nam s jedne strane pruža ugodu, s druge nas deprimira, daje osjećaj beskorisnosti.
Uzeti novac sa mjesta gdje se nalazi također je igra koja ima svoja pravila i može degenerirati u autoteličnu profesionalnost, pretvoriti se, dakle, u puno radno vrijeme sa svim svojim posljedicama. No, radi se o zanimljivoj i korisnoj igri sa točke gledišta jedne zrele svijesti, koja ne prihvaća prijevare konzumerizma, uvijek spremnog na proždiranje onog što smo uspjeli otrgnuti sveopćem ekonomskom sustavu. Ovdje je također potrebno prevladati moralnu barijeru koju su u nama izgradili, potrebna je fraktura koja bi se postavila s one strane problema.
Posegnuti za tuđim vlasništvom je, i za revolucionara, stvar velikog rizika, ne samo iz striktno legalnih razloga, već u prvom redu moralnih. Važno je razjasniti ovaj posljednji aspekt, zato što se radi o prevladavanju one iste prepreke koja je tjerala u plač nekadašnjeg radnika pred oštećenom tvornicom. Vlasničku smo sakralnost usisali s majčinim mlijekom i nećemo je se tako lako riješiti. Radije ćemo se doživotno prostituirati poslodavcu i zadržati čistu savjest, da smo obavili svoju dužnost, da smo i mi, iako skromno, pridonijeli stvaranju BDP-a, iz kojeg će punim rukama grabiti političari koji se brinu o sudbini nacije, koji će pravodobno raspršiti sve skrupule da bi prisvojili ono što smo mi s naporom akumulirali.
Međutim, osnovni aspekt nacrta za uništenje rada je vezan za najvišu moguću razinu kreativnosti. Što će nam novac svih banaka koje ćemo uspjeti opljačkati ako se sve što znamo učiniti svodi na kupovinu velikog automobila, izgradnju lijepe kuće, odlazak u disko-klub, gomilanje beskorisnih potreba i smrtno dosađivanje do iduće pljačke. Što u bîti sistematično čine brojni pljačkaši banaka koje sam upoznao u zatvoru. Ako mnogi drugovi koji su čitav život u besparici smatraju da je to način na koji će zadovoljiti neke svoje hirove, neka izvole, pronaći će gubitak iluzije jednak svakom drugom poslu, možda kratkoročno neisplativom, ali zacijelo nešto manje opasnom, dugoročno gledano.
Zamišljati odbijanje rada kao apatično prihvaćanje neaktivnosti je posljedica pogrešne predodžbe koju svi robovi rada imaju o osobama koje nisu nikada u životu radile. Ovi potonji, takozvani privilegirani rođenjem, nasljednici ogromnih imovina, gotovo uvijek su neumorni radnici koji svoje snage i svoj intelekt koriste za izrabljivanje drugih te za gomilanje bogatstva i prestiža, većih no što su naslijedili. No, i kad bi se ograničili na brojne primjere rasipanja imovinom, o kojima nas žuti tisak pravovremeno obavještava, morali bi ipak priznati da se i ovaj očajan soj trudi oko svog posla, oko svojih dosadnih društvenih odnosa i živi u strahu od otmica i agresija. I to je rad, i budući da se obavlja po svim pravilima prinudnog rada postaje pravi i istinski posao, gdje je izrabljivač ovih izrabljivača, naizmjenično, ili osobna pohlepa ili vlastiti strah.
Ipak, mislim da rijetki smatraju odbijanjem rada prihvaćanje smrtne dosade, stalnu neaktivnost u obrambenom stavu da bi izbjegli tuđe zamke koje bi ih mogle ponukati da nešto učine uz poticanja i laskanja, iako ne više u ime potrebe, nego, recimo, ideala ili osobne privrženosti ili prijateljstva ili tko zna koje druge vragolije koja bi mogla naškoditi postignutom uvjetu potpunog zadovoljstva.
Ovakva situacija je besmislena.
Naprotiv, smatram da se odbijanje rada može identificirati, kao prvo, sa željom da činimo stvari koje volimo, dakle sa kvalitativnom transformacijom prinudnog rada u slobodno djelovanje, to jest u akciju (o navedenoj sam temi napisao, prije mnogo godina, dugačak članak objavljen u prvom broju časopisa "Pantagruel", koji je s mnogih aspekata još i danas valjan). No, aktivan uvjet, slobodno djelovanje ne dostiže se jednom zauvijek. Ne može nikada pripadati situaciji koja je izvan nas, koja se sručila na nas, kao na primjer veliko nasljedstvo ili prihod opljačkane banke. Ove zgode mogu biti šansa, slučajnost, željena ili ne, koja može, a i ne mora biti slučajna, koja može pomoći usavršavanju nacrta u tijeku, ali ne može biti završni i determinirajući uvjet. Kad bi ovom nacrtu nedostajao zamisao života, u najdubljem smislu riječi, nikakva svota novca neće nas nikada osloboditi potrebe za radom, to jest prinudnog rada, potaknuti novom vrstom potrebe, koja neće više biti bijeda već dosada, ili postignuta društvena pozicija, ili želja za sve većim količinama bogatstva ili pak čitav spektar simbola društvenog statusa prikladan novostečenom bogatstvu.
Dilema se rješava produbljenjem vlastitog kreativnog nacrta ili, rečeno drugim riječima, razmatranjem pitanja "što učiniti s vlastitim životom i sa sredstvima koje prisvajamo bez rada?". Ako želimo uništiti rad potrebno je izgraditi putove individualnog i kolektivnog eksperimentiranja, koje uzimaju u obzir rad samo u svrhu njegovog brisanja iz realnosti mogućih stvari.

Alfredo M. Bonanno

[Prvo talijansko izdanje: časopis Anarchismo, br. 73, svibanj 1995., Catania, Italija]

(s talijanskog prevela Erika Preden)

Peter Gelderloos: *Kako nenasilje štiti državu*, Što čitaš?, Zagreb, 2010.

Kako nenasilje štiti državu

Pitanje nasilja i nenasilja stalno je prisutno unutar društvenih pokreta, a podjela na te dvije strategije i taktike predstavlja problem koji prelazi u ideološki sukob, dok Peter Gelderloos poziva na različitost taktika, tako da niti jedna nije isključena ili jedina prihvatljiva.
Društveni pokreti na zapadu već desetljećima gotovo bez iznimke prihvaćaju doktrinu i ideologiju pacifizma pa su današnji prosvjedi organizirani u suradnji s državom i njenim službama, što često znači da organizatori ne reagiraju na policijsko nasilje ili čak računaju na njega.
Ono što još više zabrinjava je da protivnici rata, okupacija i imperijalizma prestaju iskazivati solidarnost s pokretom otpora u okupiranoj zemlji, ukoliko on preraste u oružani sukob ili na drugi način izađe izvan okvira nenasilne/pacifističke ideologije.
Za anarhiste, sama država je nasilje, što znači da je država u stalnom sukobu s većim dijelom društva. *Kako nenasilje štiti državu* zato otvara pitanja učinkovitosti nenasilja u borbi protiv ugnjetavanja, zašto je pacifizam patrijarhalan i rasistički i, konačno, štiti li nenasilje državu?
Što čitaš? ovim izdanjem otvara raspravu koja je kod nas, baš kao i drugdje u "zapadnom" svijetu postavljena na isti način i koristi iste jednostavne argumente, gdje je nasilje koje provodi država prihvatljivo ako je legalno, dok je svaka obrana od tog nasilja neprihvatljiva i kontraproduktivna.
Knjigu možete nabaviti u većini knjižara ili od direktno od izdavača na **www.stocitas.org**

Slobodno obrazovanje za anarhiste predstavlja jedan od temelja stvaranja slobodnog društva

Anarhizam i obrazovanje

Prvi anarhistički mislioci, poput Godwina, smatraju obrazovanje osnovnim faktorom društvene promjene i najvažnijim sredstvom postizanja društva bez države. Radi se o ostavštini prosvjetiteljske filozofije (a najviše o Helvetiusovoj misli) koju su dijelili i socijalisti utopisti (Fourier, Owen itd.). I za Bakunjina obrazovanje nosi veliku važnost, ali, kao i Marx, smješta ga u kontekst klasne borbe i društvene revolucije i ne može ga smatrati jedinim sredstvom društvene promjene.

Bakunjin naglašava beskorisnost i neumjesnost truda pozitivista i utilitarista (i cjelokupne progresivne buržoazije) u stvaranju škola i promicanju obrazovanja naroda: prije pružanja obrazovanja potrebno je osigurati kruh, odjeću i stanovanje, ono što većini narodnih klasa nedostaje. Zato će svakom logičkom umu koji dobro poznaje realnost biti potrebno najprije tražiti društvenu promjenu (koja će za istinito ostvarenje morati biti radikalna i posljedica revolucije) i tek će se kasnije moći razmišljati o odgoju i obrazovanju naroda.
Takav postupak ipak nije nezavisan pošto skoro svi anarhisti (i sam Bakunjin) smatraju da se revolucija ne može postići bez određene revolucionarne svijesti i zahtijeva barem minimum odgoja i obrazovanja. Zato Bakunjin ustraje na istovremenoj potrebi obrazovanja masa i pretvaranja crkvi u škole ljudske emancipacije; zato je jedna od prvenstvenih potreba Prve Internacionale bilo cjelovito i egalitarno obrazovanje; zato je Komuna i u vrijeme krvavih borbi nastavljala s osnivanjem laičkih i humanističkih škola za parišku djecu; zato radničke organizacije s anarhističkim sklonostima (kao CNT u Španjolskoj) ne zanemaruju ni u najtežim trenucima stvaranje osnovnih škola za obrazovanje radnika i njihove djece.
Slobodarska pedagogija polazi od ideje da dijete (učenik) nije ničije "vlasništvo", ni roditeljsko, ni državno, ni crkveno i da pripada, kako kaže Bakunjin, samo svojoj budućoj slobodi, ili kako radije govore drugi, svojoj sadašnjoj slobodi.
Temelj svake anarhističke pedagogije je očito sloboda. Svako prisiljavanje i svako nametanje ne samo da sačinjavaju kršenja učeničkog prava, već deformiraju i njegovu dušu za ubuduće i sudjeluju u stvaranju strojeva ili robova, umjesto slobodnih ljudi. Geslo anarhističke škole je, shodno tome: "Prema slobodi čovjeka kroz slobodu djeteta". Iako u tumačenju ovog principa ima različitih mišljenja (od Bakunjinovog koji smatra da je potrebna upotreba izvjesne doze autoriteta za formiranje čvrstog i discipliniranog karaktera kod djeteta, do Tolstojevog i drugih današnjih pedagoga koji potpuno odbacuju svaku prisilu i nametanje) općenito se anarhisti slažu u odbacivanju svih tradicionalnih pedagoških obrazaca, upravo zbog njihovih autoritarnih i prisilnih karakteristika.
Ovakvoj su se pedagogiji znatno približili već od zadnjih godina XIX stoljeća pa sve do današnjih dana neki pedagozi kojima je u principu nepoznat anarhizam kao ideologija i kao društvena politička filozofija. Radi se na primjer o onima koji su osnovali u Hamburgu i drugim njemačkim gradovima Gemeinschaftschule (školske zajednice), Kinderheim Baumgarten (voćnjak djetinjstva) u Beču, Kearsley School itd.; radi se o osobama kao što su Ellen Key, Berthold Oto, A. S. Neill, itd.
Osnovni problem s kojim se izričito anarhistička pedagogija mora suočiti je upravo sadržaj anarhističke nastave.
Većina anarhističkih pedagoga se opredijelila da kršćansko ili liberalno poimanje svijeta, koje uobličuje čitavu nastavu u tradicionalnoj školi, zamjeni za "znanstveno" koje je općenito više naučno i materijalističko. Učenje povijesti i društvenih znanosti sadrži otvorenu kritiku države, crkve, obitelji; temelji se na ideji klasne borbe ili točnije na borbi izrabljivanih i potlačenih protiv vladajućih klasa i grupa; ne izbjegavaju direktne napade protiv kapitalizma, buržoazije, klera, vojske, itd. Ovakvo rješenje, koje sadrži Escuela Moderna od Francisca Ferrera, približuje slobodarsku pedagogiju marksističkoj. Radi se o klasnom, socijalističkom, čisto ideološkom poučavanju.
Drugi anarhistički pedagozi, kao Ricardo Mella u Španjolskoj, smatraju da jedna prava slobodarska škola mora biti neutralna prema bilo kakvoj filozofiji i poimanju svijeta, ne smije biti ni materijalistička ni duhovna, ni ateistička ni teistička itd. Osnovni će zadatak ove škole biti oblikovanje ličnosti sa velikom nezavisnošću i kritičkim duhom, koja će biti sposobna sama odlučiti o ovim i svim drugim teoretskim i praktičnim problemima s kojima će se morati suočiti kao odrasla osoba. S tog se stajališta približuju institucijama kao što je Sumerhill.
U svakom slučaju anarhistička pedagogija smatra obaveznim popunjenje intelektualnog rada s manualnim; ustraje u vrijednosti osobnog i direktnog eksperimentiranja; ocjenjuje igru (ali ne i čisto natjecateljski sport) kao odlično odgojno sredstvo; teži ukidanju ispita, ocjenjivanja, akademskih natjecanja, nagrada i kazni, dok potiče solidarnost, radoznalost, želju za znanjem, slobodu razmišljanja, pisanja, konstruiranja, itd.

Angel J. Cappelletti

Alfredo Maria Bonanno: *Anarhistička tenzija / Kritika sindikalizma / Oružana radost*, Što čitaš?, Zagreb, 2010.

Strategije napada

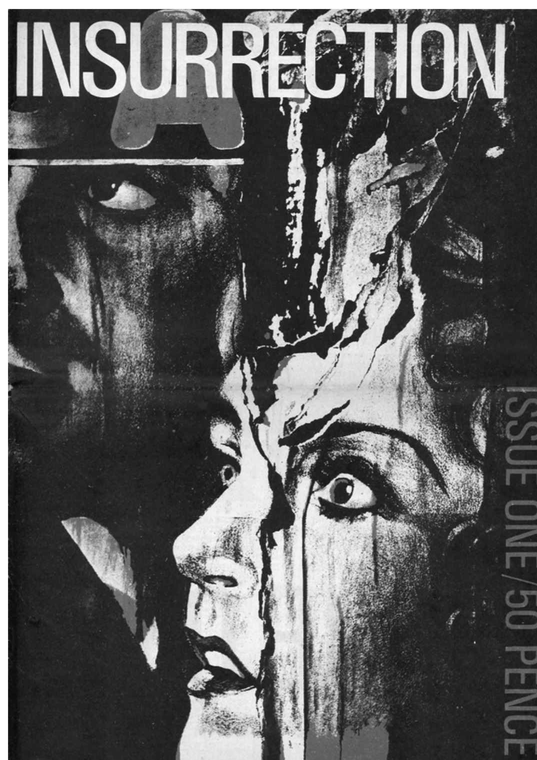
Alfredo Maria Bonanno već više od četredeset godina predstavlja izazov pokušajima normalizacije i kontrole društvenih pokreta, a kroz svoje teorijske tekstove i aktivnosti žestoko se suprotstavlja svim oblicima moći, autoriteta i ugnjetavanja. Uz to, prepoznaje važnost stalnog razvoja anarhizma i anarhističkih ideja, čemu daje važan doprinos kroz svoje radove, a u ovoj knjizi Što čitaš? predstavlja tri naslova.
Anarhistička tenzija je transkript govora održanog tijekom devedesetih u kojem, između ostalog, iznosi svoje viđenje anarhizma kao žive ideje koju ne čini teorija zapisana na papiru već ljudi koji tu ideju žive svaki dan i streme njenom ostvarenju.
Kritika sindikalizma je upravo ono što sam naslov govori. Donosi prikaz razvoja sindikalističkih ideja i različitih smjerova sindikalizma, kao i onoga što ih sve povezuje, sve jasno izneseno uz niz primjera iz prošlosti i sadašnjosti kapitalističkog razvoja.
Oružana radost je nastala kao tekst u specifičnom trenutku talijanske povijesti, no i danas, uz nužne napomene u predgovoru, predstavlja tekst koji autor ne bi mijenjao.
Uz prijevode originalnih tekstova konjiga sadrži i prijevode nekoliko predgovora različitim izdanjima u kojima autor govori o kontekstu u kojem su tekstovi nastali, reakcijama tada i prilikom kasniji izdanja, te skreće pažnju na promjene koje su se dogodile ili koje su sami tekstovi predvidjeli.
Knjigu možete nabaviti u većini knjižara ili od direktno od izdavača na **www.stocitas.org**

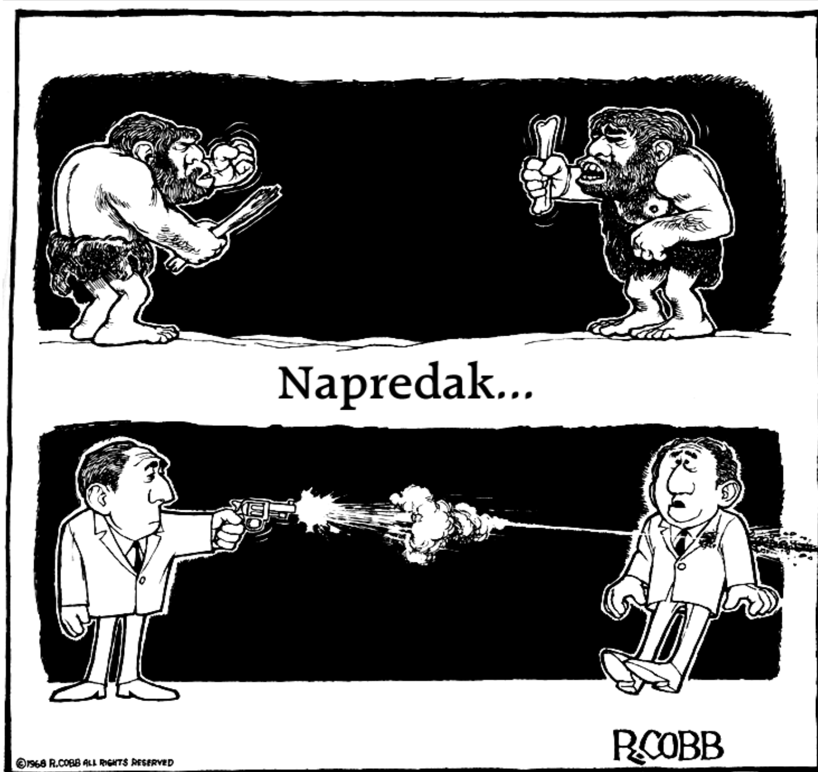
Nakon dvadeset godina časopis nije izgubio na aktualnosti i sad je opet dostupan

Časopis *Insurrection* dostupan na internetu

Časopis *Insurrection*, koji je izlazio tijekom osmadesetih godina i koji je uređivala Jean Weir iz Elephant Editions, digitaliziran je i dostupan na internetu, pa nakon više od dva desetljeća nastavlja živjeti u novom formatu.

Ono što *Insurrection* čini važnim je kombinacija vijesti i izještaja o pobunama i represiji, dok je istovremeno donosio teorijske tekstove, analize i promišljanja anarhsitičkih ideja i metoda, zbog čega predstavlja jedan od važnih i kvalitetnih doprinosa kao revolucionarna anarhsitička publikacija čiji utjecaj se osjeća i danas.
Insurrection je svakako najpoznatiji zbog prvih tekstova na engleskom jeziku koji su govorili o osnovnim stavovima insurekcionističkog anarhizma, teoriji i metodologiji koja je nastajala u to vrijeme.
Tematski je pokrivao širok raspon tema: direktnu akciju, strategije, organizaciju, pobune, antimilitarizam, zaštitu okoliša, pitanja proizvodnje, bliskoistočni sukob i slične teme, čime je svakako ispunjavao svoju osnovnu funkciju, a to čini i danas, jer dvadeset godina nakon svog objavljivanja i dalje predstavlja inspiraciju za antiautoritarnu i antikapitalističku borbu u svijetu.
Dodatnu vrijednost čaospisu daje činjenica da je grafički urednik bio Clifford Harper, poznat prvenstveno po svojim ilustracijama i knjizi *Anarija - grafički vodič*, koji je časopisu dao prepoznatljiv vizualni identitet.
Zbog svega ovoga i činjenice da tiskanih kopija časopisa više gotovo i nema, te zbog raznih "antikvara" koji postojeće kopije prodaju kao "raritete", od sad su svi brojevi dostupni kao pdf i slobodno ih možete skinuti, printati i širti dalje.
U svijetu zagušenom informacijama Elephant Editions širi svoja izdanja namjenjena osobama koje ne žele ništa drugo već kraj ovog sistema i početak puta u slobodu i anarhiju.
Insurrection možete pronaći na **http://325.nostate.net**

Ispod pločnika možete pronaći u:

ZAGREB :: **književni klub Booksa**, Martićeva 14d // **knjižara Jesenski i Turk,** Preradovićeva 5 // **knjižara Meandar**, Kaptol centar // **knjižara Planetopija,** Ilica 72 // **Superknjižara**, Rooseveltov trg 4 // **net kulturni klub Mama**, Preradovićeva 18, // **Roko i Cicibela**, Frankopanska 1 // **ČAKOVEC** :: **knjižara VBZ**, Kralja Tomislava 3 // **KARLOVAC** :: **Domaći**, Struga 1 // **PULA** :: **knjižara Castropola**, Zagrebačka 14 // **MP Hacklab,** Gajeva 3 //**RIJEKA** :: **infoshop Škatula**, Delta 5 // **SPLIT** :: **infoshop Dislexia**, Klub Kocka, Savska bb // **ZADAR** :: **Smart shop**, Stomorica 2 // **Z.V.U.K.**, Rikarda Jeretova Katalinića 5 // ...i raznim javnim događanjima... Ukoliko ste u mogućnosti distribuirati *Ispod pločnika*, javite se i poslati ćemo vam željeni broj primjeraka...

Grupe i projekti

U svakom broju objavljujemo listu kontakata grupa i projekata koji su aktivni, informativni, potiču samoobrazovanje...

325
http://325.nostate.net

Anarchist Library
http://theanarchistlibrary.org

Anarhistički sajam knjiga u Zagrebu
http://www.ask-zagreb.org

Angry News From Around The World
http://sysiphus-angrynewsfromaroundtheworld.blogspot.com

Infoshop Dislexia
Klub Kocka, prvi ulaz desno, Savska bb, Split
e-mail: infoshop_dislexia@net.hr

Fire to the Prisons
http://firetotheprisons.angelfire.com

From the Greek Streets
http://www.occupiedlondon.org/blog/

Slobodarska knjižnica i čitaonica Roko i Cicibela
Frankopanska 1 (u dvorištu), Zagreb

Infoshop Škatula
Delta 5 (bivša zgrada Ivex-a), Rijeka
http://skatula.anarhija.org

Sabotaža pokvarenog sistema
http://aktivizam.12.forumer.com

Izdavačka kuća Što čitaš?
http://www.stocitas.org

Zine Library
http://zinelibrary.info

Početna naklada *Ispod pločnika* je 1500 kopija. Stvarna naklada je vjerojatno i veća, ali nemamo uvid u ukupan broj kopija koje nastanu nakon početne naklade.